SPÓŁDZIELCA

ORGAN DLA SPÓŁDZIELNI W GEN. GUBERNATORSTWIE

Prenumerata kwartalna zł 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 10 i 25 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania. Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wysoki i 21 mm szeroki 60 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 80 szer. zł. 8.80. Zniżone ceny ogłoszeń według Cennika Nr. 1. Adres: Wydawnictwo Rolnicze, Krakau, Glatzer Str. 48. Tel. Nr. 116-79 i 116 80. Redakcja: 132-84 i 132-85.

Nr 20 — 25 października 1943 r. — Rok III

Rozwój ilościowy spółdzielni w latach 1941-1942

Po ogólnikowym rzucie oka na stan naszej spółdzielczości, podany w poprzednim numerze „Spółdzielcy" — referujemy poniżej bliższe dane opracowane na podstawie Związkowej statystyki.

31 grudnia 1942 r. należało do Związku 2267 spółdzielni. W szczególności statystyka wykazuje 1193 spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych, 522 spółdzielni mleczarskich, 426 spółdzielni rolniczo-handlowych, 123 spółdzielni różnych i 3 centrale gospodarcze.

W stosunku do roku poprzedniego wzrosła ilość spółdzielni rolniczo-handlowych z 356 w roku 1941 na 426 w roku 1942, tj. o 69 spółdzielni.

W ciągu roku 1942 przybyło 25 spółdzielni rejonowych, z tego 3 w okręgu lubelskim, 1 w okręgu radomskim, 8 w warszawskim. Jednak na tak znaczny przyrost spółdzielni rejonowych wpłynęło przede wszystkim rozszerzenie działalności Związku na okręg lwowski, który został przyłączony do Generalnego Gubernatorstwa po działaniach wojennych w lecie 1941 r.

Już na 31 grudnia 1942 statystyka wykazuje w okręgu lwowskim 28 spółdzielni rejonowych i 40 spółdzielni lokalnych. Ilość ta szybko wzrasta. Sieć spółdzielni zwłaszcza zakupu i zbytu rozprzestrzenia się. 30 czerwca 1943 r. mamy na tym obszarze 29 spółdzielni rejonowych i 65 spółdzielni lokalnych.

O ile w innych okręgach przybyło spółdzielni rejonowych, nawet jak w okręgu warszawskim dość znaczny procent, to w jedynym okręgu krakowskim statystyka rejestruje spadek spółdzielni rejonowych z 49 na 35.

Również zwiększyła się liczba spółdzielni lokalnych. Przyrost ten spowodowało wliczenie do statystyki 40 spółdzielni zakupu i zbytu z okręgu lwowskiego oraz powiększenie się liczby spółdzielni lokalnych w okręgu krakowskim. Ilość ich w okręgu krakowskim wzrosła z 93 na 128, tj. o 35 spółdzielni.

W innych natomiast okręgach liczba spółdzielni zmalała i to: w okręgu lubelskim z 91 na 65, w radomskim z 3 na 2, w warszawskim z 13 na 10.

Ilość spółdzielni mleczarskich spadła z 526 na 522. W szczególności w okręgu radomskim przybyły 2 spółdzielnie (87 w r. 1941, 89 w r. 1942), 3 spółdzielnie mleczarskie założone zostały w okręgu lwowskim. Natomiast spadła ilość spółdzielni w następujących okręgach: w krakowskim z 177 na 176; w lubelskim z 117 na 110, w warszawskim z 145 na 144.

Podobnie jak mleczarskie również i spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe wykazują w r. 1942 pewien spadek ilościowy. W 1941 r. było 1223 spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych, w 1942 roku już tylko 1193, a statystyka na 30 czerwca 1943 uwidacznia dalszy spadek na 1185 spółdzielni kredytowych. W ramach całego związku zostało to między innymi spowodowane łączeniem spółdzielni kredytowych.

Stosunek spółdzielni kredytowych w roku 1941 do roku 1942 przedstawia się następująco: w r. 1942 statystyka notuje 2 spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe w okręgu lwowskim; w okręgu warszawskim liczba spółdzielni pozostała bez zmiany — było ich 193. Zmniejszyła się jednak ilość spółdzielni kredytowych: w okręgu krakowskim z 626 w 1941 na 605 w r. 1942, w lubelskim z 190 na 186, w radomskim z 214 na 207.

W przeciwieństwie do spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych i mleczarskich, jednak nie w tym stopniu jak w dziale rolniczo-handlowym, rozwijają się spółdzielnie różne, tzn. spółdzielnie pracy, rzemieślnicze, chałupnicze, wytwórcze i inne.

Rozwijają się niektóre, inne starają się utrzymać na powierzchni, mimo, że sytuacja ogólna kształtuje się dla nich raczej niekorzystnie. Rozwój spółdzielczości poszedł w kierunku spółdzielczości rolniczej i mleczarskiej, potrzebne są kasy i banki spółdzielcze jako podstawa rozwoju wymienionych dwu typów, gdy przeciwnie spółdzielnie różne, żeby utrzymać się na fali życia, przezwyciężać muszą szereg przeciwności.

Ilość spółdzielni różnych stale wzrasta. W roku 1939 było ich 82, w 1940 — 105, w 1941 — 119. Rok 1942 w stosunku do roku 1941 nie wykazuje zasadniczo zmian ilościowych. Powiększenie ilości spółdzielni z 119 na 123 przypisać należy wliczeniu do statystyki 4 spółdzielni różnych z okręgu lwowskiego. Ogólna liczba spółdzielni różnych w czterech okręgach pozostała ta sama, znaczne natomiast odchylenia wykazuje statystyka w poszczególnych okręgach. Jedne spółdzielnie likwidowały się, inne powstawały, i tak: ilość spółdzielni różnych w okręgu warszawskim wzrosła o 6, w radomskim o jedną, spadła w okręgu krakowskim o dwie spółdzielnie (z 49

Z TREŚCI

Nru 20-go „Spółdzielcy":

na 47) a w lubelskim o 5 spółdzielni (z 18 na 13).

Według podziału na typy było

	1940 r.
Typ 2. Spółdzielnie mieszkaniowe	—
Typ 3. Domy ludowe	8
Typ 9. Spółdzielnie zakupu i zbytu	16
Typ 11. Spółdzielnie przetwórcze	11
Typ 12. Spółdzielnie budowlane	26
Typ 13. Spółdzielnie rzemieślnicze	25
Typ 14. Spółdzielnie robotnicze i chałupnicze	14
Typ 15. Spółdzielnie pracy	2
Typ 16. Przedsiębiorstwa przemysłowe	—
Typ 17. Przedsiębiorstwa transportowe	3
	1941 r.
Typ 2. Spółdzielnie mieszkaniowe	1

Rozwój spółdzielni związkowych w ostatnich trzech latach ilustruje następująca tablica:

Doliczając do zestawienia 3 centrale gospodarcze otrzymujemy globalną sumę 2267 spółdzielni związkowych.

Ogółem	Rok	Oszczędn. Poż.	Mleczarskie	Roln.-Handlowe	Różne	Razem
w tym:						
Związek	1940	1194	515	332	105	2146
Okręgowy	1940	1223	526	357	119	2225
Związek	1940	1193	522	426	123	2264
Kraków	1940	630	180	110	43	963
Okręgowy	1940	626	177	152	49	1004
Związek	1941	605	176	172	47	1000
Lublin	1941	189	107	159	20	475
Okręgowy	1941	190	117	133	18	458
Związek	1941	186	110	110	13	419
Radom	1941	208	85	23	16	332
Okręgowy	1942	214	87	27	20	348
Związek	1942	207	89	27	21	344
Warszawa	1942	167	143	40	26	376
Okręgowy	1942	193	145	45	32	415
Związek	1942	193	144	49	38	424
Lwów	1942	2	3	68	4	77

Zasady spółdzielczości rolniczo-maszynowej

Jak donosi prasa codzienna buduje się obecnie w Generalnym Gubernatorstwie pługi traktorowe z napędem generatorowym. Taki generator, znormalizowany i dostosowany do tutejszych warunków rolniczych, posiada siłę 40 koni i wyróżnia się doskonałą zwrotnością.

Osobny zespół maszynistów szkolono ostatnio w Krakowie. Wprawdzie są takie traktory już znane na miejscu od dawna, ale zawsze były to maszyny o napędzie Dieselowskie lub benzynowym, obecnie pozwala generator zużytkować drzewo a nawet słomę brykietowaną.

Według ostatnich wiadomości z Ukrainy, rozwinęła tam grupa budowy maszyn przy sztabie gospodarczym Ost nową metodę brykietowania słomy dla celów gazowych generatorów. Okazuje się, że starczy 1 % tamtejszej słomy, by cały dotychczasowy napęd generatorów przestawić ze surowca drzewnego na brykiety słomowe. W związku z powyżej przytoczonymi nowymi możliwościami stosowania motorów gazowo-generatorowych dla celów traktorowych w rolnictwie — warto bliżej przypatrzeć się zasadniczym warunkom spółdzielczo-maszynowej gospodarki rolnej u nas i zagranicą.

Jak wiadomo posiadają dzisiaj prawie wszystkie Okręgowe spółdzielnie Rolniczo-Handlowe swoje traktory, które pracują według wskazówek i zleceń odnośnych instruktorów rolniczych.

Poza tym rozwija się też u nas typ spółdzielni maszynowych, mających na celu racjonalną i oszczędną gospodarkę przy pomocy współpracy spółdzielczej.

Taka spólnota rolniczo-wiejska dla celów wspólnego zakupu i zużytkowania maszyn rolniczych odbywa się albo w ramach luźnych zrzeszeń maszynowych albo też zajmują się zakupem takich maszyn rolniczych szczególnie traktorów. Istniejące już spółdzielnie albo tworzą własne tego rodzaju komórki maszynowe, albo też powstają całkiem osobne spółdzielnie maszynowo-rolnicze.

Luźne spółdzielnie rolniczo-maszynowe powstają tam, gdzie kilku rolników wspólnym sumptem zakupuje potrzebny sprzęt rolniczy, korzystając z niego według pewnego z góry obmyślonego planu.

Okazało się jednak, że takie luźne zrzeszenia chłopskie dla celów wspólnego korzystania z maszyn rolniczych nie mają większych widoków prosperacji i często przechodzą na teren „prywatny", zatracając znaczenie społeczne.

Najlepiej funkcjonują, według dotychczasowych doświadczeń, wspomniane poprzednio spółdzielnie rolniczo-handlowe względnie Kasy i Banki rolnicze, które dysponując odpowiednim aparatem administracyjnym, gwarantują należyte funkcjonowanie wspólnej własności, jakim jest np. spółdzielczy traktor pociągowy.

By tego rodzaju współpraca rolniczo-maszynowa korzystnie się rozwijała, konieczne są zasadnicze warunki natury organizacyjnej, finansowej i technicznej.

Przede wszystkim musi spośród danego zespołu zainteresowanych zaistnieć prawdziwe pragnienie posiadania takiej maszyny, niezmiernie ułatwiającej i przyspieszającej pracę na roli.

Niemniej ważnym jest dysponowanie odpowiednimi siłami fachowymi, szczególnie motorowymi i maszynistami, — albowiem bez odpowiedniej opieki i pielęgnacji nie ma prawidłowego funkcjonowania i korzystania z maszyn rolniczych w trybie spółdzielczym.

Nareszcie wymaga taka współpraca maszynowa dyscypliny organizacyjnej dla należytego zużytkowania pracy maszynowej, by taki nie tani sprzęt rolniczy nie stał długo bezczynny względnie by został jak najintensywniej wykorzystany. Wszystko powyższe wymaga dłuższej pracy wstępnej oraz oświatowej — wobec znanych konserwatywnych tendencji sfer włościańskich. Trzeba zatem członków danej spółdzielni objaśnić odnośnie wielkich korzyści, jakie daje traktor i każda „maszyna" rolnicza — szczególnie przy uwydatnieniu niewspółmiernie niskich kosztów w porównaniu do pracy ręcznej, względnie przy pomocy indywidualnego sprzętu gospodardarskiego.

Przede wszystkim jednak trzeba rolnika o tym przekonać, że koszty korzystania z takich spółdzielczych maszyn rolniczych są tym mniejsze, im większy jest zasięg zużytkowanej pracy maszyny rolniczej. Najdobitniej przemówi do przekonania rolnika fakt, że przy obróbce maszynowej swej roli nie tylko korzysta na czasie i na kosztach, ale też sama obróbka jest intensywniejsza, zatem też plon roli jest bogatszy.

W każdym razie nie należy zbyt pochopnie przystępować do maszynowego przestawienia danej wspólnoty rolniczej.

Rozwój maszynowej obróbki roli wymaga czasu i powolnego rozrostu.

Pierwszym wstępem będzie zawsze i wszędzie traktor dla orki gromadnej — później dopiero staje się aktualnym nabycie specjalnych maszyn rolniczych, dziś tak zróżniczkowanych dla wszelkich celów intensywnej obróbki rolnej. Wraz z maszynami musi stanąć ich należyta obsługa.

Jako maszyny, które pokazały się w zespołach spółdzielczych i i. najbardziej pożądane, wymienić należy traktor z wozem przyczepkowym — dalej wszelkie podstawowe maszyny dla obróbki roli — dalej młocarki, maszyny do czyszczenia i zaprawiania zboża — maszyny do czyszczenia ziemniaków — w dalszym rzędzie dopiero suszarki, rozpylacze, młynki, maszyny do zamykania konserw i tak dalej.

Istnieje już całkiem specjalny typ maszyn spółdzielczych, fabrykowany dla przewidzianego z góry tego specjalnego celu, czyli dla służenia w zespołach spółdzielni wiejskich.

Taki wiejsko-spółdzielczy traktor spółdzielczy winien być zaopatrzony w gumowe opony, albowiem tylko to gwarantuje dobrą obrotność i łatwe przenoszenie z miejsca na miejsce. Zużytkowanie traktora spółdzielczego uchodzi za korzystne, jeżeli pracuje rocznie co najmniej 1000 godzin. Traktor pracujący mniejszą ilość godzin nie wytrzymuje spółdzielczej kalkulacji.

Opłaty udziałowe za pracę maszynową muszą być traktowane indywidualnie, chociaż praca przyczepek traktorowych musi się opierać na pewnych z góry przewidzianych stawkach. Należy podkreślić, że traktor spółdzielczy nie ma służyć wyłącznie dla celów obróbki roli, ale też niejednokrotnie dla innych celów „pociągowych".

Naturalnie należy, przy kalkulacji opierać koszta za pracę traktora i innych maszyn rolniczych, na kosztach własnych spółdzielni, bez wliczania jakichkolwiek zysków.

Nie ulega wątpliwości, że stosowanie traktora i innych maszyn rolniczych już w krótkim czasie daje wyraźne rezultaty, szczególnie wobec najnowszych metod uprawy rolnej.

Co najważniejsze jednak to fakt, że dzięki spółdzielczej uprawie maszynowej roli korzystają z najnowszych postępów nawet najmniejsze gospodarstwa, gdzie dotychczas krowa jest zwierzęciem pociągowym.

Bardzo ważnym jest też zużytkowanie nowoczesnych maszyn rolniczych dla obróbki ziemniaków pod rozmaitym względem.

Tak samo posiadają olbrzymie znaczenie gospodarcze zespoły młockarskie. W całokształcie przedstawia dziś rolniczo-maszynowa współpraca nie tylko ostatni „krzyk mody" w gospodarce rolnej, ale stała się również odskocznią do nadzwyczajnego powiększenia rentowności odnośnie produktów rolnych.

Dzięki wspomnianym na wstępie nowym typom podstawowych maszyn rolnych, szczególnie traktorów — oraz dzięki możności napędu tych maszyn rolniczych odpadkami drzewnymi a nawet brykietami słomowymi — nie przedstawia dziś kwestia uprzemysłowienia i mechanizacji uprawy roli żadnej zasadniczej trudności — nawet w okresie wojennym — szczególnie, gdy tego rodzaju rozwój intensyfikacji i racjonalizacji gospodarczej doznaje pełnego poparcia ze strony miarodajnych czynników.

Zagadnienie rolniczo-maszynowego rozwoju spółdzielczego przedstawia zatem dziedzinę godną uwagi jak najszerszych sfer spółdzielczych.

DZIAŁ kształcenia

Program nauki spółdzielczości

W numerze 15-tym „Spółdzielcy" podaliśmy program 7-go roku kursów spółdzielczych, prowadzonych przez Referat Kursów Spółdzielczych w Warszawie.

Podane tam zostały warunki udziału w tych kursach oraz rozkład nauczania i godzin wraz z metodą K. S.

Obecnie powtarzamy całokształt przedmiotów spółdzielczych, wchodzących w program nauczania specjalnych klas spółdzielczych Szkoły Handlowej Wyższego stopnia w Krakowie.

Ten przegląd nauczania przedmiotów spółdzielczych może służyć też samoukom do zorientowania się w całokształcie zagadnień spółdzielczych. Szczególniej młodym pokoleniom, nie mającym obecnie możności dalszego kształcenia się, może ten przegląd dać niejeden bodziec do kształcenia się na własną rękę w sposób systematyczny i zaokrąglony.

Nauczanie przedmiotów spółdzielczych obejmuje zasadniczo 13 głównych punktów programu systematycznego.

Poniższe zestawienie materiału nauczania przedmiotów spółdzielczych służy jako spis orientacyjny nauki spółdzielczej. Zarazem szereguje to zestawienie w sposób systematyczny funkcje organów spółdzielczych, procesy powstawania i rozwoju organizacyjnego spółdzielni, historię ruchu spółdzielczego, jego ideologię oraz metodę współdziałania gospodarczego i dystrybucji osiągniętych dóbr.

Zatem przedstawia poniżej podany materiał nauczania przedmiotów ściśle spółdzielczych rodzaj krótkiego słownika zagadnień związanych z pracą spółdzielczą.

Podstawy organizacyjne spółdzielni

1. Organizowanie spółdzielni. Niezbędne warunki organizacyjne i gospodarcze dla powstania spółdzielni. Wstępne akcje organizacyjne. Komitet organizacyjny. Formalności prawne przed rozpoczęciem działalności. Zezwolenie władz na zebranie organizacyjne. Porządek zebrania organizacyjnego. Przyjęcie statutu, powołanie władz spółdzielni. Uzyskanie przychylnego oświadczenia ze strony właściwego Związku rewizyjnego. Zarejestrowanie statutu w sądzie rejestrowym.

2. Członkowie spółdzielni. Członkowie spółdzielni, ich prawa i obowiązki. Deklaracja członkowska. Księga rejestru członków. Walne Zgromadzenie członków i walne zgromadzenie delegatów. Zakres kompetencji walnych zgromadzeń: Kompetencje rady nadzorczej, wewnętrzny podział pracy.

3. Fundusze spółdzielni. Fundusz zasobowy, udziałowy, fundusze specjalne. Zamknięcia rachunkowe i doroczne sprawozdanie z czynności. Podział nadwyżki i pokrycie strat spółdzielni.

4. Związek Rewizyjny i Rada Spółdzielcza. Związek Rewizyjny, jego zadania i znaczenie. Zakres kompetencji Związku Rewizyjnego, Rada Spółdzielcza i jej kompetencje.

Podział spółdzielni na typy

1. Klasyfikacja Rady Spółdzielczej. Cel i środowisko spółdzielni jako podstawy podziału. Ogólne omówienie poszczególnych typów spółdzielni.

Organizacja i gospodarka spółdzielni rolniczo-handlowych

1. Zakres działania spółdzielni rolniczo-handlowych. Zakupy w gospodarstwie rolnym. Zbyt ziemiopłodów. Metody zakupu i zbytu. Formy powstających placówek spółdzielczych. Niezbędne warunki gospodarcze dla racjonalnego funkcjonowania spółdzielni. Spółdzielnie zakupu i zbytu, ogólne i specjalne.

2. Gospodarka finansowa. Gromadzenie funduszów do prowadzenia spółdzielni. Pogotowie płatnicze. Dopuszczalne wypadki zadłużenia: Środki zapłaty gotówkowej i kredytowej.

3. Gospodarka towarowa. Skup produktów rolniczych. Rodzaje skupywanych przez spółdzielnie towarów. Towary rolnicze zwykłe i sezonowe. Źródła zakupu spółdzielcze i niespółdzielcze. Odrębności zasad zakupu, sprzedaży i kalkulacji w spółdzielniach rolniczo-handlowych.

Klienci spółdzielni i ich wymagania. Warunki dobrego sprzedawcy w spółdzielni. Sezony sprzedaży. Konkurencja. Sprzedaż gotówkowa. Organizacja kasowości w sklepie. Sprzedaż kredytowa. Warunki kredytowe spółdzielni, przy których jest możliwa sprzedaż kredyto-

wa. Zbyt na rynku miejscowym. Sprzedaż do central spółdzielczych. Ewidencja i inkaso należności.

Manka towarowe i przyczyny ich powstawania. Odpowiedzialność materialna i organizacyjna pracowników za manka i udzielone kredyty. Kaucyjne zabezpieczenie odpowiedzialności. Obroty spółdzielni z członkami i nieczłonkami. Dążenie do oparcia działalności gospodarczej spółdzielni na obrotach z członkami.

4. Działy wytwórcze. Warunki gospodarcze i organizacyjne do powstania działu wytwórczego. Rodzaje działów wytwórczych przy spółdzielniach. Opłacalność działu wytwórczego.

5. Koszty handlowe i budżet. Koszty handlowe spółdzielni. Dopuszczalna wysokość kosztów handlowych. Rodzaje kosztów i pożądany ich wzajemny stosunek. Odsetki pobierane i płacone. Plan działalności i budżet spółdzielni. Układanie planu gospodarczego i budżetu na rok następny. Zatwierdzenie budżetu przez władze spółdzielni. Kontrola wykonania planu działalności i budżetu.

6. Kontrola w spółdzielni. Potrzeba kontroli majątku, obrotów i rentowności. Kontrola osób. Regulaminy i instrukcje odnośnie kontroli. Odpowiedzialność kontrolujących i kontrolowanych.

7. Pracownicy spółdzielni. Zakres obowiązków pracowników spółdzielni oraz ich odpowiedzialność. Instrukcja dla pracowników. Umowa o pracę i wynagrodzenie. Ubezpieczenia dobrowolne.

8. Współpraca z innymi spółdzielniami — centrale gospodarcze. Możliwości i formy współpracy gospodarczej różnych typów. Podstawa prawna i organizacyjna gospodarczych central spółdzielczych. Znaczenie i zadania central gospodarczych. Korzyści spółdzielni z należenia do centrali. Obowiązki jakie na siebie spółdzielnia przyjmuje, przystępując na członka centrali.

Organizacja i gospodarka spółdzielni spożywców

Zadania i warunki pracy spółdzielni spożywców. Znaczenie udziału kobiet. Okręg działania. Kupno i sprzedaż za gotówkę, granice kredytu. Ceny towarów i sprzedaż członkom. Zaopatrzenie się w towar i własna wytwórczość. Szczególne właściwości spółdzielni spożywców.

Organizacja i gospodarka spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych. Zadania i warunki pracy oraz okręg działania. Gospodarka wkładowa. Zasady zdrowego kredytu. Gospodarka pożyczkowa. Budżet spółdzielni. Znaczenie pracy bezpłatnej. Różne typy spółdzielni kredytowych i ich wzajemny stosunek. Centrale finansowe.

Organizacja i gospodarka spółdzielni mleczarskich. Znaczenie gospodarstwa mlecznego. Korzyści rolnika ze spółdzielni mleczarskich. Zakres spółdzielni i okręg ich działania. Znaczenie produkcji i zbytu mleka dla rolnika. Wypłata za mleko i zaliczki. Zbyt wyrobów spółdzielni. Inwestycje i gospodarka funduszami. Kierownictwo i organizacja pracy.

Organizacja różnych spółdzielni rolniczych: Spółdzielczy zbyt jaj. Specjalne spółdzielnie typu rolniczego. Przetwórcze spółdzielnie rolnicze (elektryfikacyjne, maszynowe, budowlane i inne). Spółdzielnie zdrowia i kultury wsi.

Spółdzielnie wytwórczo-przemysłowe i inne: Spółdzielnie rzemieślnicze dla zakupu surowca i zbytu produktów. Spółdzielnie wytwórczo-przemysłowe. Spółdzielnie pracy. Spółdzielnie budowlane i mieszkaniowe.

Porównanie zasad organizacji spółdzielni różnych typów: Środowisko członków. Okręg działania. Fundusze. Urządzenia techniczne. Fachowe kierownictwo. Organizacja pracy. Ogólne uzasadnienie specjalizacji spółdzielni i ich ograniczenia.

Spółdzielczość

Wiadomości wstępne: 1. Spółdzielczość a współdziałanie: pierwiastek współdziałania jako przeciwstawienie pierwiastka współzawodnictwa. Spółdziałanie gospodarczo-społeczne. 2. Ruch spółdzielczy jako kierunek społeczny; jego znaczenie gospodarcze i kulturalne.

Rozwój i stan ruchu spółdzielczego: 1. Zwiastunki i pionierzy spółdzielczości: ich poglądy społeczne i dążności reformistyczne. 2. Stan i rozwój ruchu spółdzielczego na ziemiach Generalnego Gubernatorstwa: stan liczebny poszczególnych rodzajów spółdzielni.

Cechy i zasady spółdzielcze. 1. Powstanie warunków gospodarczych i społecznych dla rozwoju spółdzielczości. Metoda spółdzielcza: ścieranie się ideału z praktyką, potrzeba propagandy i pracy kulturalno-społecznej. 2. Zasady spółdzielcze, ich charakter i działanie. Poszczególne zasady spółdzielcze: zasady spółdzielcze a zasady techniki gospodarczej spółdzielni. 3. Definicja spółdzielni: ustawowa i naukowa. Klasyfikacja spółdzielni: potrzeba, zadania i kryteria klasyfikacji.

Przyczyny gospodarczo-społeczne i cele poszczególnych rodzajów spółdzielni: 1. Przyczyny gospodarczo - społeczne powstawania spółdzielni spożywców: zakres ich działalności: kierunek indywidualistyczny i federalistyczny: korzyści spółdzielni spożywców: rodzaje spółdzielni spożywców; powszechne i specjalne. 2. Spółdzielnie rolnicze: przyczyny gospodarcze ich powstawania, korzyści dla gospodarki indywidualnej i zbiorowej; rodzaje spółdzielni rolniczych i warunki ich rozwoju. 3. Spółdzielnie kredytowe: istota kredytu i jego rola w życiu gospodarczym: przyczyny gospodarczo-społeczne powstawania spółdzielni kredytowych, ich zadania i korzyści; rodzaje spółdzielni kredytowych i warunki ich rozwoju. 4. Spółdzielnie samoistnych wytwórców i spółdzielnie zarobkujących: tło gospodarczo-społeczne ich powstania, zadania i korzyści: poszczególne rodzaje i ich właściwości. 5. Inne rodzaje spółdzielni, jak np. spółdzielnie zdrowia, spółdzielnie o charakterze kulturalno-oświatowym, warunki ich rozwoju, stan u nas i zagranicą.

Wychowanie spółdzielcze: 1. Typ spółdzielcy: właściwości psychiczne, działalność gospodarczo-społeczna. Członkowie spółdzielni jako dobrzy właściciele i klienci przedsiębiorstwa spółdzielczego; członkowie spółdzielni jako kierujący pracą w spółdzielniach. 2. Środki wychowania spółdzielczego: przysposobienie spółdzielcze młodzieży, spółdzielnie szkolne, praca w spółdzielniach, instytucje spółdzielcze u nas i zagranicą. Propaganda spółdzielcza. Prasa.

Prawoznawstwo

Prawo spółdzielcze: 1. Podstawa prawna i charakter prawny spółdzielni. Powstanie spółdzielni, statut, firma, oddziały: prawa i obowiązki członków: organy spółdzielni: zarząd, rada nadzorcza, walne zgromadzenie: rewizja spółdzielni: cel rewizji, związki rewizyjne: rozwiązanie spółdzielni: przyczyny rozwiązania, likwidacja, upadłość, zmiana statutu, łączenie się spółdzielni. 2. Rejestr spółdzielni: znaczenie rejestru, układ i prowadzenie rejestru, rodzaje wpisów i ich dokonywanie, sankcje karne. 3. Rada spółdzielni: ustrój i kompetencja: centrala finansowa i gospodarcza. 4. Spółdzielnie kredytowe na podstawie przepisów prawa bankowego. 5. Spółdzielnie mleczarskie na tle ustawy mleczarskiej.

Najczęściej dokonywane przez spółdzielnie akty prawa cywilnego. Przeniesienie prawa własności ruchomości i nieruchomości, ustanowienie i realizacja prawa zastawu, umowy najmu, dzierżawy, wygodzenia, pożyczki, o dzieło, naukę, zlecenia, pośrednictwo, przechowanie, przekaz, ugoda, poręka.

Pogłębienie i zastosowanie do spółdzielni wiadomości z zakresu prawa handlowego, wekslowego, czekowego, upadłościowego, procesowego oraz prawa i ubezpieczeń społecznych.

1. Prawo handlowe: kupcy i ich rodzaje: przedsiębiorstwo i jego elementy: firma, nieuczciwa konkurencja; pełnomocnicy handlowi: czynności handlowe: pojęcie i rodzaje, typowe czynności handlowe, spotykane w obrocie spółdzielczym: sprzedaż handlowa, rachunek bieżący, umowa ajencyjna, komis, przewóz, ekspedycja, skład.

2. Prawo wekslowe: istota a rodzaje weksli: składniki ustawowe, klauzule, indos, przyjęcie, poręka, płatność, regres, wyręczenie: wystawianie i przyjmowanie weksli przez spółdzielnie.

3. Prawo czekowe: istota i rodzaje czeków: składniki ustawowe, klauzule, indos, poręka, płatność, regres, czeki spółdzielni.

4. Prawo procesowe: stanowisko procesowe spółdzielni: właściwość sądów: najważniejsze zasady postępowa-

nia spornego zwyczajnego: postępowanie upominawcze i postępowanie z wekslu i czeku.

5. Prawo upadłościowe i układowe: najważniejsze postanowienia materialne i formalne.

6. Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych: najważniejsze przepisy z zakresu ustawodawstwa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Prawo administracyjne: 1. Ustrój prawny Generalnego Gubernatorstwa. Władze centralne. Rząd Generalnego Gubernatorstwa: organy administracji: państwowej ogólnej, organy bezpieczeństwa. 2. Samorząd terytorialny i gospodarczy. Państwowa administracja wyżywienia i rolnictwa. Przymusowe ubezpieczenia rzeczowe.

Prawo skarbowe: Ogólne wiadomości: gospodarka publiczna, jej potrzeby, wydatki i dochody. Gospodarka publiczna w Generalnym Gubernatorstwie: zadania, środki i organy. 2. Daniny: opłaty administracyjne, stemplowe, sądowe: podatki: postępowanie podatkowe, ważniejsze podatki państwowe bezpośrednie: podatek gruntowy, dochodowy od nieruchomości, od lokali, przemysłowy: podatki pośrednie (akcyzy), podatki samorządowe: danina od mieszkańców, podatek drogowy, cła: znaczenie, rodzaje, ustrój i zarząd celny. 3. Znaczenie spółdzielczości dla gospodarki publicznej. Ulgi skarbowe dla spółdzielni.

Prawo karne: 1. Prawo karne materialne: zakres odpowiedzialności karnej, rodzaje kar i ich wymiar, środki zabezpieczające: rodzaje przestępstw, wykroczenia. 2. Prawo karne, formalne: właściwość sądów: sprawy z zaskarżenia prywatnego i publicznego: podstawowe zasady postępowania karnego. 3. Postanowienia karne ustawy o spółdzielniach.

Reklama i propaganda spółdzielni

1. Wiadomości ogólne, dotyczące organizacji reklamy przedsiębiorstwa spółdzielczego oraz propagandy spółdzielczości. Działalność w formie pośredniej i we formie czynnej. Etyka w reklamie spółdzielczej. Psychologiczne i socjologiczne podstawy działalności propagandowej w danym środowisku. Sposoby kształtowania opinii publicznej. Popularyzacja haseł ideowych i zasad organizacyjnych ruchu spółdzielczego. Kwalifikacje osobiste i przygotowanie zawodowe działaczy spółdzielczych w środowisku miejskim i wiejskim. Rola i wartość psychologiczna żywego słowa w działalności reklamowej i propagandowej.

2. Środki reklamy i propagandy czynnej w zastosowaniu do przedsiębiorstw spółdzielczych:

a) Sprzedaż sklepowa. Rozmowa sprzedawcy z odbiorcą. Pokaz towaru i jego zastosowanie.

b) Okno wystawowe i jego wartość z punktu widzenia sprzedażowego i propagandowego. Estetyka w dekoracji witryny sklepowej oraz w wewnętrznym urządzeniu sklepu. Dostosowanie wystawy sklepowej do środowiska odbiorców. Wprowadzenie elementów regionalnych w zdobnictwie reklamowym.

c) Korespondencja. Listy dla zjednywania nowych członków. Oferty reklamowe.

d) Ogłoszenie reklamowe w prasie. Artykuł i felieton propagandowy.

e) Druki specjalne. Katalog, cennik, ulotka, kalendarz ścienny, kalendarzyk kieszonkowy, broszury i inne publikacje propagandowe.

f) Plakat wystawowy i uliczny, jego estetyka, technika wykonania i oddziaływanie psychologiczne.

3. Reklama i propaganda okolicznościowa:

a) Udział przedsiębiorstwa spółdzielczego w wystawach i targach. Rozsyłanie próbek towaru i inne środki reklamy okolicznościowej.

b) Kursy przysposobienia spółdzielczego, korespondencyjnie i z bezpośrednim udziałem uczestników. Organizowanie publicznych zebrań dyskusyjnych. Redagowanie odezw, układanie referatów i przemówień okolicznościowych. Organizowanie „Dnia Spółdzielczości".

4. Nauczanie spółdzielczości w niższych szkołach handlowych, jego zakres, cele, metodyka.

5. Organizowanie i planowanie reklamy w przedsiębiorstwie spółdzielczym: Podział pracy i specjalizacja. Wybór środków. Budżet. Kontrola skuteczności reklamy. Współpraca z biurem reklamy, z zawodowymi grafikami i technikami reklamowymi.

Księgowość spółdzielni

1. Czynności księgowego przy założeniu spółdzielni: Powstawanie i księgowanie kapitałów: udziałowego i zasobowego. Rejestr, księga udziałowców, książeczki członkowskie. Przepisy prawne o rachunkowości spółdzielczej, i sposób prowadzenia ksiąg handlowych. Rola księgowego w podziale pracy w spółdzielni.

2. Niezbędne dokumenty handlowe prowadzone w spółdzielniach: Kwitariusz wpływów i wydatków i bezgotówkowe oraz asygnariusz ogólny, rachunki i pokwitowania, bloczki kontroli zakupów członkowskich, karty zakupów członków i nieczłonków, książeczki i arkusze dostaw członkowskich, raporty dzienne, spis towarów w sklepie, wykaz odpisów w sklepie, wykaz zwyżek cen w miesiącu, kwity i raporty magazynowe, blok zamówień towarów, cenniki. Teczki i segregatory dla utrzymania porządku w dokumentach.

3. Księgi handlowe: Księgi prowadzone według obowiązujących wzorów Związku Rewizyjnego w spółdzielniach lokalnych i powiatowych: księga kasowa, decymalny plan kont, dekretowanie dowodów, dziennik, główna księga sklepowa, księga dłużników i wierzycieli, księga towarowa oraz potrzebne księgi i druki przy prowadzeniu magazynu: kontowanie na rachunkach: przedmiotów majątkowych, kapitałów, zobowiązań wynikowych, bilansu strat i zysków celem pogłębienia już nabytych wiadomości. Obliczanie podatku przemysłowego i dochodowego na podstawie ksiąg spółdzielni.

4. Prace związane z zamknięciem roku i otwarciem nowego roku gospodarczego: Prace przygotowawcze. Sporządzenie inwentarza i kontrola przedmiotów majątkowych. Zamknięcie ksiąg pomocniczych. Amortyzacja nieruchomości i ruchomości. Zarachowanie wydatków należących do dwóch okresów rachunkowości. Zestawienie bilansu strat i zysków. Podział czystego zysku. Projekt budżetu (zestawienie przypuszczalnych dochodów i wydatków). Założenie nowych ksiąg handlowych. Księgowanie uchwał walnego zgromadzenia.

5. Nauczanie wprowadzania wniosków o położeniu gospodarczym spółdzielni na podstawie bilansu i zapisów w księgach handlowych.

6. Zaznajomienie z zasadami księgowości przebitkowej.

Uwaga: W nauczaniu księgowości przebitkowej punkt ciężkości położony będzie na spółdzielni rolniczo-handlowej i w tym celu należy przerobić z tego działu przykład we wszystkich księgach wraz z dokumentami na oryginalnych drukach. W miarę czasu przerobi się księgowość spółdzielni kredytowej i wytwórczej, uwzględniając odnośne dokumenty, rachunki księgi głównej i księgi pomocnicze.

Arytmetyka handlowa

Zasady kalkulacji handlowej w spółdzielniach. Wystawianie not i faktur. Obliczanie kosztów zakupu towarów. Koszty przewozowe (taryfa kolejowa i pocztowa). Obliczenie kosztów celnych. Rachunek ekspedytora. Świadczenia socjalne a podatki. Sporządzanie i obliczanie listy płacy.

Terminologia cen i kształtowanie się cen przy kalkulacji według Związku Spółdzielczego.

Rodzaje kalkulacji. Obliczanie detalisty, półhurtownika i hurtownika, dotyczące cen zasadniczych: kosztu własnego, ceny sprzedaży netto, ceny katalogowej i kredytowej. Rachunek kupca komisowego i sprzedaży komisowej. Kalkulacja w sklepach spółdzielni: mleczarskich i rolniczo-handlowych. Kalkulacja cen towarów sprowadzonych z zagranicy. Ewidencja kalkulacji. Obliczanie przeciętnej stopy kalkulacyjnej i rentowności przedsiębiorstwa spółdzielczego i poszczególnych jego działów.

Korespondencja spółdzielcza

1. Forma zewnętrzna i znormalizowany układ listu handlowego.

2. Główne przepisy pocztowe i telegraficzne.

3. Korespondencja towarowa w zastosowaniu przede wszystkim do przedsiębiorstw spółdzielczych:

Nawiązanie stosunków handlowych drogą korespondencji. Oferta ogólna i oferta szczegółowa ze strony kupującego i ze strony sprzedawcy. Odpowiedzi na ofertę, rokowania i odwołanie oferty. Zamówienie towarowe, jego odwołanie i wykonanie. Wystawianie kart odbioru, dostawy, rachunków i faktur. Potwierdzenie odbioru towaru. Korespondencja między przedsiębiorcą a spedytorem oraz sprzedawcą podróżującym. Winkulacja towaru. Sprzedaż i kupno komisowe. Zażalenie towarowe. Upomnienie. Wywiad handlowy. Umowy towarowe. Sposób wypełniania formularzy do korespondencji towarowej. Kolejowy list przewozowy.

4. Korespondencje płatnicze ze szczególnym uwzględnieniem zapłat w przedsiębiorstwach i bankach spółdzielczych: Formy zapłaty oraz czynności związane z pokwitowaniem odbioru zapłat i korespondencją płatniczą w przedsiębiorstwach towarowych. Otwarcie rachunku bieżącego. Rachunek z otwartym kredytem. Przesłanie wyciągu rachunkowego. Wpłaty i wypłaty na rachunek własny i cudzy. Przeniesienie rachunkowe. Sposób wystawiania przekazu kupieckiego i czeku oraz czynności korespondencyjne związane z przesyłaniem powyższych dokumentów. Pocztowy obrót czekowy.

5. Korespondencja wekslowa: Sposób wystawiania i indosowania trat i rymes towarowych oraz czynności związane z przesyłaniem powyższych dokumentów. Akcept wekslowy. Otwarcie kredytu dyskontowego. Dyskont weksli, inkaso i domicylowanie. Regres wekslowy w związku z odmową przyjęcia lub zapłaty. Sposób wypełniania formularzy związanych z korespondencją płatniczą i wekslową.

6. Korespondencja w sprawach ubezpieczeniowych, podatkowych, dewizowych i celnych łącznie z wypełnieniem odpowiednich formularzy.

7. Korespondencja spółdzielcza: Korespondencja między spółdzielnią a Związkiem Spółdzielczym. (Najważniejsze zagadnienia).

Przyjęcie do związku. Oświadczenie o celowości. Oświadczenie o celowości założenia spółdzielni. Zgłoszenia założenia spółdzielni. Zgłoszenie spółdzielni do rejestru handlowego. Korespondencja spółdzielni z władzami sądowymi, skarbowymi i administracyjnymi. Korespondencja wewnętrzna. Przyjęcie członka i deklaracja członkowska. Skreślenie z listy. Zażalenia Koresp. związana z delegowaniem i przyjazdem instruktora, wykładowcy, rewidenta. Korespondencja spółdzielni z redakcją czasopisma spółdzielczego. Świadectwa pracy. Umowa o pracę.

8. Referendarstwo spółdzielcze. Schemat protokołu zebrania założycielskiego oraz walnego zebrania członków. Okólniki w sprawach związkowych oraz w sprawach dotyczących członków poszczególnych spółdzielni. Redagowanie sprawozdań z okresowej działalności.

DZIAŁ UBEZPIECZEŃ

Spółdzielczy sens ubezpieczeń

Numer 17-ty Spółdzielcy poświęciliśmy w całości zagadnieniom ubezpieczenia spółdzielczego w najszerszym tego słowa znaczeniu, — który to „Numer o ubezpieczeniach", wraz z poprzednimi i następnymi numerami daje całokształt zagadnień ubezpieczeniowych, z którymi każdy działacz spółdzielczy uporać się musi — i które również dla każdego „udziałowca" spółdzielczego mają swoje pierwszorzędne znaczenie, bezpośrednio go obchodzące w sensie materialnym.

Zdawało by się zatem, że wyczerpaliśmy tym samym wszystkie „fundamentalne" zagadnienia na tym odcinku organizacyjnej pracy spółdzielczej. A przecież nie trudno udowodnić, że wszystkie te „rzeczowe" ubezpieczenia — mające na celu zabezpieczyć spółdzielcę przed możliwymi stratami rzeczowymi, — nie wyczerpują „fundamentalnego" sensu spółdzielczego całego tego zagadnienia.

Od dawna musiał niejeden spółdzielca ze zdziwieniem stwierdzić fakt, że nasza Ustawa Spółdzielcza wprost wyklucza możność stwarzania spółdzielni ubezpieczeniowych. To samo dzieje się, względnie działo się, zagranicą z przyczyn — aby to od razu jasno wypowiedzieć — obcych interesów kapitalistycznych.

„Interesy" ubezpieczeniowe były zbyt tłustym kąskiem dla międzynarodowych „lewiatanów", by zechciały ścierpieć obok siebie konkurencję spółdzielczą.

A przecież czy istnieje „rodzaj" spółdzielczy bardziej nęcący każdego społecznika i bardziej istotnie „spółdzielczy" od ubezpieczenia mienia tych zrzeszonych z sobą w duchu współpracy i wspólnoty gospodarczej?

Nie bez przyczyny rozpoczął Kampelik, ten pierwszy teoretyk myśli spółdzielczej w Europie, swoją pionierską pracę od broszury o ubezpieczeniu mienia wieśniaka od katastrof elementarnych — o czym pisaliśmy w ostatnim numerze „Spółdzielcy", w dziale „Spółdzielczość w świecie", w artykule poświęconym 40-leciu „Kampeliczek" w Czechach.

Tymczasem wymknęła się jakoś ta podstawowa dziedzina ubezpieczeniowa z rąk działaczy i pionierów spółdzielczych i przedostała się w orbitę rozmaitych prywatnych, liberalistyczno-kapitalistycznych przedsiębiorstw handlowych. Wprawdzie spoczywała kwestia ubezpieczeń spółdzielczych w rękach urzędowo kontrolowanych — ale sam sens ubezpieczeń nie znalazł swej spółdzielczej realizacji.

Trzeba sobie bowiem uświadomić zasadniczą różnicę, która zachodzi pomiędzy ubezpieczającym się „kupcem" a spółdzielcą.

Kupiec, przedsiębiorca lub przeciętny śmiertelnik ubezpiecza swe mienie z przyczyn jawnie „egoistycznych".

Przedsiębiorstwo handlowe uważało i uważa nadal cały wkład na ubezpieczenia rzeczowe za konieczne zło.

W najlepszym wypadku ubezpiecza się „prywatny“ człowiek jedynie w dobrze zrozumianym interesie własnym.

Ten „interes“ ubezpieczenia opiera się co najwyżej na 10-ciu procentach istotnej potrzeby, zaś w 90-ciu procentach na przymusie.

Prywatny przedsiębiorca czuje się jedynie „obciążonym“ kosztami ubezpieczenia — a tylko matematyka prawdopodobieństwa skłania go do „igrania“ z ubezpieczeniami rozmaitego rodzaju.

Są nawet przedsiębiorcy, którzy liczą na taki zbieg okoliczności, że dzięki ubezpieczeniom n. p. ogniowym uzyskają nowy dom za spalony stary, — nie mówiąc już o zbrodniczych jednostkach, powodujących „nieszczęśliwe wypadki“ dla łatwego wzbogacenia się.

Krótko powiedziawszy „ubezpiecza się“ przeciętny śmiertelnik tylko dla zysku osobistego, bez względu na skutki, korzystne lub ujemne, dla ogółu, wynikające z jego zysków lub strat. Jakże przeciwny sens posiada ubezpieczenie dla prawdziwego spółdzielcy.

Ubezpieczenie współpracujących ze sobą spółdzielców, zrzeszonych dla wzajemnej samopomocy, nie może być czymś innym, jak tylko wkładem w sensie „jeden dla wszystkich, a wszyscy dla jednego“.

Składka ubezpieczeniowa nie jest dla spółdzielcy czymś innym, jak wzajemnym wspieraniem się i to nie w ostatniej chwili, lecz z obmyśleniem zaradzenia złu na dalszą metę.

Składki ubezpieczeniowe odgrywają tu pewnego rodzaju „dywidendę“, będąc w każdym razie typowo spółdzielczą lokatą zysków, — albowiem realizują one sens prawdziwie braterskiej wzajemnej pomocy.

Prawdziwy spółdzielca nie tylko nie krzywi się na koszta ubezpieczeniowe i nie tylko nie wzbrania się przeciw stałemu rozszerzaniu dziedzin ubezpieczenia — ale wręcz przeciwnie, widzi w każdym nowym ubezpieczeniu co raz to racjonalniejszą realizację sensu pracy spółdzielczej. Oto ów nowy i jak się zdaje dotychczas za mało uświadomiony „fundament“ spółdzielczego sensu ubezpieczeniowego — tkwiący w tym, że ubezpieczenia przedstawiają dla spółdzielcy nie tylko realną wartość rzeczową, (jak wreszcie zorganizowanego życia gospodarczego) — ale że są zarazem realizacją szczytnych haseł spółdzielczych, wprost koroną i wieńcem całego gmachu spółdzielczego.

Trzeba sobie dalej uświadomić, że w życiu gospodarczym, jak w ogóle w zastosowaniu praktyki życiowej, — ważniejsza jest „konserwacja“ dorobku materialnego, aniżeli nowe zdobycze.

Nareszcie ubezpieczając mienie swych udziałowców w najrozmaitszym kierunku działa spółdzielnia nie tylko ekonomicznie roztropnie, ale też charytatywnie. Przeciętnego „handlowca“ mało to wszystko obchodzi, bo on nie zrozumie sensu wspólnoty, opartej na prawie przyrody, mszczącej się za każdą „prywatę“, szkodzącą ogółowi.

Tylko spółdzielca zrozumie należycie, że interes sąsiada jest też jego udziałem, że nie ma dobrobytu w zespołach n. p. wiejskich, gdzie obok bogactwa panuje skrajna nędza.

Właśnie spółdzielcza wspólnota interesów wiejskich wysuwa planową gospodarkę ubezpieczeniową na pierwszy plan, nie tylko dla przeciwdziałania nieuniknionych w większych zespołach strat materialnych, ale też ze względu wynikających z tego strat moralnych. Spółdzielnie mają zatem wszelką rację, jeżeli ubezpieczają prawie każdy swój gospodarczy krok — składając tym samym do wspólnej skarbonki grosz na trudne chwile — działając zarazem wychowawczo na każdą jednostkę swych udziałowców, jako przykład przezorności i oszczędności.

Spółdzielnia ubezpieczająca się w powyższym fundamentalnym sensie jest też uświadomiona, że nie ma normalnego przepływu życia gospodarczego bez większych lub mniejszych strat rzeczowych. Składki ubezpieczeniowe są zatem dla spółdzielcy typową składką „oszczędnościową“ w najlepszym tego słowa znaczeniu, oraz najwydajniejszym skierowaniem zysków bilansowych nie na jakieś często fantastyczne rozbudowy lecz na konserwację zdobytych już pozycji i dla zdobycia najważniejszych ideowych wartości.

Dopiero takie zrozumienie spółdzielczego sensu ubezpieczeniowego, daje zdrowe perspektywy nie tylko dla dalszego rozwoju spółdzielczości, ale też dla dalszego rozwoju towarzystw ubezpieczeniowych — nie mogących być niczym innym, jak właściwie kasą oszczędnościową dla spółdzielczego sensu ubezpieczeń.

Ten sens spółdzielczy ubezpieczeń został prawie w zupełności zrealizowany dzięki rozwojowi wojennemu, eliminującemu w dalekiej mierze nieuczciwe praktyki „prywaty“ ubezpieczeniowej w zakresie całokształtu życia gospodarczego.

DZIAŁ KREDYTOWY

Z dziejów Kas Stefczyka

Franciszek Stefczyk, wielki pionier naszej spółdzielczości, poświęcił zagadnieniu rolniczej spółdzielczości kredytowej przeważną część swej pracy społecznej i w ciągu długich lat doświadczenia na tym polu, urobił typ tej spółdzielni, której wzór zaczerpnął od Raiffeisena, a słusznie nadano jej miano „Kasy Stefczyka“.

Zasady, na których opierał się Raiffeisen, pozostawił Stefczyk prawie bez zmiany, a nawet podkreślił ich doniosłe znaczenie: A więc:

a) Mały okrąg działalności. Na zasadę tę kładł Stefczyk bodaj że większy nacisk, niż Raiffeisen, oceniając z doświadczenia wielkie korzyści jej stosowania. Znaczenie małego okręgu określa Stefczyk w ten sposób: „Trzymając się w swym działaniu szczuplejszych, a z góry określonych granic, może spółdzielnia tym głębiej w obrębie tych granic sięgnąć swym pożytecznym wpływem w stosunki ludności i tym lepiej w swej pracy dostosować się do rzeczywistych potrzeb ludności“.

b) Solidarna nieograniczona poręka. Specjalne warunki, wśród których żyje wieś w GG, wymagają bezwarunkowo stosowania w spółdz. oszcz.-poż. odpowiedzialności solidarnej, nieograniczonej. Ogólne zubożenie kraju, trudności kredytowe zmuszają wprost rolników do wiązania się w spółdzielnie taką poręką, żeby wzbudzić do siebie zaufanie, o którym Stefczyk mówi: „Zaufanie jest źródłem i koniecznym warunkiem kredytu, więc im większe zaufanie budzi spółdzielnia, tym łatwiej znajduje kredyt“.

c) Udziały. W przeciwieństwie do Raiffeisena, Stefczyk był przeciwny zasadzie wykluczenia udziałów, lecz był także przeciwny wysokim udziałom. Stanął bowiem na stanowisku, że udział przyczynia się do większego przywiązania członków do swej spółdzielni i jest wzmocnieniem poręki członków. W spółdzielniach Stefczyka przed wojną udział wynosił 10 koron. Utrzymana jest przy tym zasada: 1 członek — 1 głos. By odsunąć od spółdzielni widmo żądzy zysku, był Stefczyk za przelewaniem dywidendy na fundusz zasobowy.

d) Bezpłatne pełnienie obowiązków. Zasada ta wytrzymała próbę życiową w spółdzielniach Stefczyka i okazała się bardzo pożyteczną, są to bowiem spółdzielnie małe. W razie większych obrotów wynagrodzenie otrzymuje jedynie rachmistrz. Doniosłość tej zasady ocenia Stefczyk, mówiąc: „Praca honorowa, wynikająca z poczucia obowiązku obywatelskiego, z miłości bliźniego, jeśli tylko nie jest nadużywaną, jest najlepszą i tak cenną, że wprost nie da się zastąpić pracą wynagradzaną pieniędzmi“. Gdzie się nie znajdzie garstka ludzi chętnych do pracy dla dobra ogółu, tam nie widzi Stefczyk warunków do założenia spółdzielni.

e) Niepodzielny fundusz zasobowy. Wielką wagę przywiązywał Stefczyk do gromadzenia niepodzielnego funduszu zapasowego i usilnie w tym kierunku przekonywał ludność. Fundusz ten — jego zdaniem — winien być rezerwą na wypadek strat, „jeżeli zaś spółdzielnia ustrzeże się przed stratami a fundusz jej będzie wystarczający na zabezpieczenie poręki, powinna obniżyć procent od pożyczek, co będzie korzyścią dla członków“. Majątek tak nagromadzony nie ulega w żadnym razie podziałowi, a przy rozwiązaniu spółdzielni przechodzi na dobro innej instytucji społecznej, nie może więc być nigdy przyczyną ze strony członków do rozwiązywania spółdzielni.

Stefczyk wprowadził charakterystyczny szczegół do spółdzielni oszcz.-poż. o znaczeniu drugorzędnym ale ważnym, wy-

kluczył weksle, wprowadzając na ich miejsce t. zw. skrypt dłużny, jako formę przy udzielaniu kredytu. Skrypt bowiem jest tak samo wystarczającym zobowiązaniem, a nie podlega zawiłym przepisom prawa wekslowego, które dla rolnika na wsi są uciążliwe.

Stefczyk postawił spółdzielniom swoim do spełnienia szereg zadań, które dzieli na dwojakie: materialne i moralne.

Zadania materialne

a) Krzewienie ducha oszczędności. Spółdzielnia, przyjmując wkłady, wydobywa i gromadzi oszczędności ludu w okręgu swego działania, tym samym budzi i krzewi zamiłowanie do oszczędzania, „aby się stało przyzwyczajeniem i moralną potrzebą ludności". Przy tym wygłasza Stefczyk trafnie ujętą zasadę, że „oszczędność jest właśnie drogą, która wiedzie z nędzy do pieniędzy, gdyż poczyna się w ubóstwie i jest cnotą narodów niezamożnych a dzielnych, które pracą i oszczędnością chcą się stać zamożnymi i silnymi". Krzewienie oszczędności wśród ludu przeprowadzają Kasy Stefczyka za pomocą różnych skutecznych sposobów.

b) Udzielanie zdrowego kredytu. Kredyt udzielany musi być zdrowym, to znaczy produkcyjnym, nigdy konsumcyjnym. Bo mówi Stefczyk przekonywująco: „Kredyt jest taką samą siłą i potęgą, jak ogień. Jeżeli dostanie się w ręce nieoględne lub słabe ludzi, którzy nie umieją się z nim obchodzić, to pochłania mienie ludzi i uboży kraj cały. Jeżeli wszakże jest należycie użyty, to staje się siłą twórczą, jak ogień i jak on, wydaje ciepło, ruch i życie pracy ludzkiej". Zdaniem Stefczyka, zdrowym i twórczym jest kredyt, który posiada trzy warunki:

1. jeżeli się dostanie w dobre ręce,
2. jeżeli na dobry cel użyty,
3. jeżeli jest tanim i dogodnym.

c) Popieranie innych spółdzielni rolniczych. Spółdzielnia oszcz.-poż. nie powinna na własną rękę podejmować żadnych innych zbiorowych przedsięwzięć, oprócz przyjmowania wkładów i udzielania kredytu. Nie może zajmować się interesami handlowymi, gdyż wkracza w zakres działania spółdzielni rolniczo-handlowej lub innej. Spółdzielnia kredytowa jedynie może i powinna rzucać ludności inicjatywę w kierunku podejmowania nowych zadań wspólnymi siłami i współdziałać z istniejącymi spółdzielniami rolniczymi przez udzielanie im moralnego i finansowego poparcia. W każdym razie, według Stefczyka, dwa zadania, udzielanie kredytu i prowadzenie handlu nie mogą być łączone w jednej spółdzielni, gdyż następstwa tego są zazwyczaj smutne.

d) Zakupno ziemi i parcelacja. W tej dziedzinie interesów spółdzielnia spełniać może rolę doradcy, czynny udział bowiem finansowy w tym wypadku jest ponad jej siły, a jeżeli czasem możliwy, to tylko w małym stopniu i w wypadkach nadzwyczajnych.

Zadania moralne

„Kto by spółdzielnię oszczędnościowo-pożyczkową uważał tylko za instytucję finansową, nie oceniałby należycie ani jej zadań, ani podstaw działania", od tych słów zaczyna Stefczyk argumentację zadań moralnych w swojej spółdzielni.

Spółdzielnia jego jest powołaną do krzewienia pewnych cnót społecznych i dobrych zwyczajów, które są koniecznym warunkiem materialnego, społecznego i obywatelskiego postępu ludności. Krzewiąc gorliwie zamiłowanie oszczędności, spółdzielnia nie tylko dźwiga zamożność jednostek, ale czyni ludność dzielniejszą, kształci w niej wolę, uczy wstrzemięźliwości i przezorności. Praca w spółdzielni, której rok rocznie oddają się tak liczne zastępy ludzi, jest wyborną szkołą obywatelskiego i publicznego życia. Tym sposobem szerzą się wśród ludności wiejskiej pożyteczne i praktyczne wiadomości i podnosi się jej inteligencja. Spółdzielnie przeto w najużyteczniejszy sposób zatrudniają rozbudzone siły i chęci ludu wiejskiego.

„Ale — powiada Stefczyk — głównym źródłem siły i wpływu moralnego jest właściwy spółdzielniom systemu Raiffeisena duch chrześcijańskiej miłości bliźniego, której wyrazem i czynem zastosowanym w życiu praktycznym ma być właśnie działalność tej spółdzielni. A jeśli miłością bliźniego okiełzna się i umiarkuje własne samolubstwo, jeżeli każdy w pracy gospodarczej i zarobkowej dbać się nauczy nie tylko o swój interes, lecz o interes i potrzeby swego sąsiada, to taka praca nie będzie walką lecz wspomaganiem się, nie będzie dźwigać jednych a poniżać drugich, lecz podnosić ogół". Praca w imię tej zasady otwiera się w spółdzielni dla wszystkich ludzi dobrej woli i z wszystkich sfer społeczeństwa. „Postępując w myśl tych zasad — kończy Stefczyk — staje się spółdzielnia osią, około której obraca się gospodarcza praca ludności, stwarza z członków zbiorowe ciało, ożywione wspólną myślą i dobrym duchem, a rozporządzające środkami dla popierania dobrej pracy. Ludność, która bierze udział w takiej spółdzielni, poznaje wszechstronnie korzyści łącznego działania, nawyka do niego i uczy się praktycznie rozumieć tę prawdę, że dla osiągnięcia większych celów trzeba ponosić drobniejsze i znaczniejsze ofiary osobiste i że w dążeniu do ogólnego dobra, tkwi także interes osobisty każdego członka. W ten sposób spełnia spółdzielnia zadanie wychowawcze pod względem ekonomicznym, społecznym i obywatelskim".

Centralna Kasa

Z rozwojem spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych szła w równej mierze życiowa potrzeba stworzenia dla nich ośrodka materialnego, dokąd mógłby napływać nadmiar gotówki, a stąd odpływać do miejsc jej potrzebujących. Zupełnie podobne zjawisko obserwowaliśmy u Raiffeisena. Sejm Krajowy, powołując do życia Biuro Patronatu, tą samą uchwałą ustanowił „Fundusz pożyczkowy" dla spółek o. i p.", na który składać się miały dotacje z funduszów krajowych aż do osiągnięcia sumy 2 milionów koron. Prócz tego, dzięki usilnym zabiegom Stefczyka, Bank Krajowy we Lwowie otworzył z dniem 1 stycznia 1902 r. „Zbiorowy rachunek bieżący", na którym spółdzielnie lokować mogły nadmiar gotówki i korzystać z kredytu, przyznanego im przez Biuro Patronatu, z którym Bank pozostawał w ścisłym porozumieniu. W ten sposób miejsce centrali finansowej dla spółdzielni zajął Bank Krajowy. Stefczyk jednak zamierzał nieustannie i celowo do stworzenia własnej, niezależnej centrali. W tym celu doprowadził do połączenia od 1 stycznia 1904 r. „Funduszu pożyczkowego" ze „Zbiorowym rachunkiem bieżącym". Był to wielki krok naprzód w kierunku urzeczywistnienia jego zamiarów. Dlatego z końcem 1905 r. wystąpił Stefczyk do Wydziału Krajowego z projektem utworzenia odrębnej centrali finansowej dla spółdzielni. Zdanie Stefczyka zwyciężyło, gdyż 16 września 1907 r. przedstawiony został Sejmowi Krajowemu gotowy projekt, który po zbadaniu przez Komisję Bankową, wniesiony został na plenum Izby i uchwalony 26 września 1907 r. Uchwała uzyskała sankcję ces. 13 października 1908 r. i nowa instytucja po ukonstytuowaniu się, rozpoczęła swoje prace od 1 stycznia 1909 r. p. n.: „Krajowej Centralnej Kasy dla Spółek Rolniczych we Lwowie", przejmując jednocześnie wszystkie aktywa i pasywa zbiorowego rachunku. Rzecz zupełnie zrozumiała, że nie kto inny, ale zasłużony Stefczyk obejmuje kierownictwo Centralnej Kasy, jako dyrektor, sprawując ten urząd do r. 1919, t. j. do chwili przeniesienia się do Warszawy.

Biuro Patronatu we Lwowie

Po wielokrotnym rozpatrywaniu projektu Stefczyka co do zakładania i stworzenia dla spółdzielni ośrodka duchowego, Sejm Krajowy uchwałą z dn. 16 marca 1899 r. powołał do życia „Biuro Patronatu dla Spółek Oszczędności i Pożyczek przy Wydziale Krajowym we Lwowie", mające spełniać wobec powstających spółdzielni zadanie opiekuńcze i wychowawcze. Kierownictwo Biura, przy poparciu marszałka Badeniego, poruczono z dn. 1 lipca 1899 r. Stefczykowi, doświadczonemu już bojownikowi sprawy. Stefczyk opracował zaraz na wstępie plan działania Biura Patronatu w „Instrukcjach o wykonywaniu Patronatu Wydziału Krajowego nad spółkami oszczędności i pożyczek", gdzie ujął statutowo zadania i stosunek Biura do spółdzielni.

Przez
przestrzeganie terminów podatkowych
oszczędza się czas
i wiele
nieprzyjemności

SPÓŁDZIELCZOŚĆ w ŚWIECIE

Węgierski plan Jursceka

Tegoroczne zbiory Węgier odbyły się bez przeszkód i dały wskutek lepszych warunków klimatycznych niż przeszłego roku, też lepsze wyniki. Ponadto uzyskano — dzięki zastosowaniu na wszystkich odcinkach życia rolniczego tak zwanego planu Jursceka — znaczne nadwyżki produkcyjne.

W tym „planie" odgrywają spółdzielnie węgierskie bardzo ważną rolę, albowiem na odcinku samej gospodarki mlecznej działa 200 lokalnych spółdzielni. Plan Jursceka składa się z całego szeregu rozporządzeń i przedsięwzięć, które okazały się tak skuteczne, że Rząd postanowił stosować i rozbudować ten system w przyszłym roku.

System ten polega na następującym przeliczeniu:

Od każdej korony złotej przewidzianego opodatkowania rolnego, winien rolnik odprowadzić produktów w wartości 50-ciu „jednostek" kilogramów pszenicy.

Z tych 50-ciu jednostek musi jednostek dostarczonych być 10 zboża chlebowego, 10 w postaci jednostek tłuszczowych, a reszta 30 jednostek w dowolnych artykułach tłuszczowych. Wszystkie wyroby rolnicze przerachowuje się według tego klucza.

Całokształt tego planu odnosi się do obliczonych na terenie Węgier 15-tu milionów katastrowych hektarów roli, które obliczono na ilość 165 milionów opodatkowanych złotych koron. W tych wszystkich przedsięwzięciach bierze wybitny udział spółdzielczość węgierska, której przypada, jak w innych krajach, znaczny udział w kontyngentowym zbiorze płodów rolnych i w rozprowadzeniu artykułów rolnych i pierwszej potrzeby z pośród ludności wiejskiej.

Plan Jursceka zostanie prawdopodobnie naśladowany też w Kroacji.

W związku z tym planem przeprowadzono na Węgrzech bardzo rygorystyczne zużytkowanie każdej piędzi ziemi nadającej się do uprawy. Zarazem obniżono procent przemiału z 90 do 85 %, przy równoczesnym podwyższeniu kwoty dla własnego użytku ze 180 kilogramów zboża na 240 kilogramów.

Dzięki planowi Jursceka, przewidziany jest ponownie eksport zboża w tym roku. Jakość pszenicy jest nadzwyczaj wysoka. Obliczono zbiór z jednego katastrowego hektaru na 9 i ½ cetnara. Ten dobry stan osiągnięto dzięki wysiłkom Ministerstwa Rolnictwa w kierunku ulepszenia akcji zboża siewnego. Specjalną uwagę zwrócono na podwyższenie produkcji papryki i pomidorów, przedstawiający ważną pozycję w eksporcie węgierskim.

W całości można stwierdzić, że tegoroczne zbiory przewyższają przeszłoroczne o całe 40 %.

Na koniec należy podkreślić, że plan Jursceka przeprowadza odstawę kontyngentowych ilości produktów rolnych nie tylko przez spółdzielnię ale też przy pomocy państwowych przetwórni mlecznych, oraz przy pomocy okręgowych i lokalnych pełnomocników rządowych.

Słowackie przetwórnie konserwowe

Słowacja jest bardzo urodzajnym krajem, gdzie szczególnie dobrze udają się wszelkiego rodzaju owoce i jarzyny. W ostatnich latach rozwinęła się w Słowacji nadzwyczajnie hodowla szlachetnych owoców. Wprawdzie uczyniły mrozy w roku 1914/15 wielkie spustoszenia, tak samo w latach 1941/1942. Ostatnio zajęły się liczne spółdzielnie słowackie przeróbką owoców i jarzyn w formie konserw — albowiem z roku na rok wzrasta ilość uzyskanych szczególnie owoców. Zbiór jabłek wynosi obecnie mniej więcej 60 tysięcy ton, na drugim miejscu idą śliwki, których hodowlę spotyka się nawet w okolicach górzystych.

Dzięki tak bogatym zbiorom owoców, sięgającym 200 tysięcy ton rocznie, rozwinął się prywatny i spółdzielczy przemysł przetwórczy, który przerabia nadwyżki owoców i jarzyn na suszone owoce, na wina owocowe, soki i syropy.

Specjalne spółdzielnie zajmują się zużytkowaniem jagód leśnych, które w znacznej mierze doznają przeróbki konserwowej.

Jarzyny nie ustępują też pod względem przeróbki konserwowej, szczególnie Orawa słynie ze swej fabrykacji kiszonej kapusty oraz ogórków konserwowych, idących w znacznej mierze na eksport.

W ostatnich latach rozwinął się spółdzielczy eksport konserwowej papryki i chrzanu.

Dzisiejszy stan drzew owocowych wynosi na Słowacji obecnie 7 milionów sztuk, przy równoczesnym dostarczaniu przez własne szkółki drzewne 700 tysięcy sadzonek.

Dzięki rozrostowi spółdzielczości w tej dziedzinie, nastąpił nadzwyczajny wzrost ilości drzewek owocowych w Słowacji.

Spółdzielczość w państwach bałtyckich

Spółdzielczość w państwach bałtyckich już dawno była rozwinięta w bardzo silnym stopniu. W Estonii istnieje 2040 spółdzielni, na Łotwie 1269, zaś na Litwie 700. Ponieważ gospodarstwa są znacznie rozrzucone, urządzenia spółdzielcze, a zwłaszcza spółdzielnie towarowe i mleczarniane, są niezbędne dla skupu produktów rolniczych.

Duńska intensyfikacja

Jak wiadomo należy Dania do krajów o najwyżej rozwiniętej spółdzielczości i wskutek tego też do najracjonalniej gospodarujących krajów rolniczych.

Ten stan osiągnięto tam dzięki długoletniej pracy przygotowawczej i oświatowej wśród szerokich sfer włościaństwa, oraz dzięki szczególnie korzystnym warunkom pracy na roli w Danii.

Spółdzielnie duńskie pracują bowiem jak najściślej razem z innymi organizacjami wytwórczymi a w szczególności z t. zw. Uniwersytetami Ludowymi.

Dzięki odpowiedniej ilości dobrze przygotowanych albo stale przeszkalanych rolników, mają tamtejsze spółdzielnie zawsze do dyspozycji odpowiednią ilość „fachowych" działaczy spółdzielczych.

Dania posiada mniej więcej 200 000 gospodarstw rolnych, a rok rocznie opuszcza ok. 7000 elewów odpowiednio szczeblowane szkoły rolnicze, pod opieką t. zw. „konsulentów".

Poza tym przyjęła się w Danii zasada praktyczna, że każdy elew rolniczy przechodzi, przed objęciem własnego gospodarstwa lub stanowiska społeczno-spółdzielczego, dwuletnią praktykę u uznanego wzorowego gospodarza wiejskiego.

Poza tym obowiązuje wszystkich rolników zrzeszonych, a w szczególności członków spółdzielni, regularne uczęszczanie na wielostronne wykłady oraz praktyczne pokazy rolnicze.

Szczególnie rozbudowana jest duńska prasa rolnicza i spółdzielcza, która — przy braku analfabetów w Danii — działa nader uświadamiająco w sensie ogólno-ekonomicznym i w sensie postępowej uprawy roli.

Tylko dzięki takiemu stanowi rzeczy zdołała Dania, mimo straty prawie całego „zagranicznego" rynku zbytu, utrzymać nie tylko swój eksport przedwojenny, ale też utrzymać powierzchnię uprawy rolnej, która wynosiła w roku 1939 2 250 000 ha — a w r. 1942 — 3 133 000 ha. Pod względem niektórych płodów rolnych uzyskała Dania nawet znaczne zwyżki, jak pod względem zbioru buraków cukrowych, których areał podniósł się z 40 000 ha w roku 1939 do 48 000 ha w roku 1942. W całości wykazał w latach 1934 do 38 przeciętny zbiór zboża Danii 10 960 jednostek paszowych, zaś zapotrzebowanie wynosiło o 13 % więcej. Ten brak importu paszowego i to manko eksportu, szczególnie wyrobów mięsnych i tłuszczów, musiała Dania zrekompensować intensyfikacją swego rolnictwa — a zdołała wywiązać się z nałożonego na nią obowiązku dostosowania się do nowych warunków bytowania tylko dzięki poprzednio przytoczonym wysiłkom pracy spółdzielczej i organizacyjno-fachowej.

OBWIESZCZENIA URZĘDOWE

Skutki zwłoki

Rozporządzeniem o zabezpieczeniu roszczeń podatkowych z dnia 21. VII. 1943 (Dz. Rozp. Nr. 62, str. 407—410) wprowadzony został w Generalnym Gubernatorstwie dodatek i kary za zwłokę.

Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia do zaległości nieuregulowanych do 31 sierpnia br. zostanie doliczony dodatek za zwłokę oprócz odsetek, obliczonych od dnia płatności do dnia 31 sierpnia. Od dnia 1 września 1943 nie wymierza się już żadnych odsetek za zwłokę; dotyczy to również odsetek za moratorium.

Dodatek za zwłokę od nieterminowo uiszczonych kwot podatkowych nieniemieckich płatników wynosi 2—10 %. Rozpiętość tego dodatku będzie regulowana w zależności od czasu trwania zwłoki. Według posiadanych przez nas informacyj, od zaległości zapłaconej najpóźniej 5-go dnia po terminie płatności — dodatek nie będzie pobierany. Jeżeli zaległość zostanie uregulowana przed wystawieniem tytułu wykonawczego, wówczas dodatek za zwłokę będzie pobierany w wysokości 2 % zaległej kwoty podatkowej.

Po wystawieniu tytułu wykonawczego dodatek wzrośnie do 5 % zaległości.

Dopiero przy powtórnie opieszałych płatnikach będzie pobierany dodatek wyższy w zależności od zarządzenia naczelnika urzędu skarbowego.

Do dalszych sankcji jakie wprowadza omawiane rozporządzenie, należą kary za zwłokę; dotyczą one złośliwych płatników, zalegających z płatnością dłużej jak jeden miesiąc. Kary te stanowią areszt do trzech miesięcy, a w wypadku powtórzenia się wykroczenia skierowanie do karnego obozu pracy na czas nieokreślony.

Właściwym do wymiaru i ściągania dodatku jest urząd skarbowy, do wymiaru aresztu do 3 miesięcy starosta powiatowy (miejski / inspektor skarbowy), a do skierowania do karnego obozu pracy policyjne władze okręgu.

Jako środki prawne dopuszcza rozporządzenie przy wymiarze dodatku zażalenie do starosty powiatowego (miejskiego / inspektor skarbowy), a na decyzję tego ostatniego, zażalenie do gubernatora okręgu.

Bliższych terminów odnośnie zażaleń rozporządzenie nie podaje.

Warunki obowiązujące w handlu ziemniakami

Na podstawie § 3 rozporządzenia o Gospodarce Wyżywienia i Rolnictwie w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 23. 11. 1943 (Dz. Rozp. GG, str. 63) postanawia się:

W obrocie handlowym ziemniakami obowiązują następujące warunki:

Postanowienia jakości

Ziemniaki jadalne

Jako ziemniaki jadalne średniego gatunku i dobroci należy dostarczyć ziemniaki zdrowe bez zanieczyszczenia ziemią, których największa średnica najmniejszego kłęba nie może wynosić mniej jak 3,4 cm.

Braki w granicach wolnych od potrąceń nie uprawniają do usterkowania dostawy.

Wolne od potrąceń granice braków są:

a) ziemniaków zgniłych —
na stacji załadowania do 1 % wagi ładunku,
bezpośrednio po nadejściu do 3 % wagi ładunku;

b) ziemniaków poniżej miary (karłowate) jako też średnio i bardzo uszkodzonych włącznie do 10 % wagi ładunku.

Jeżeli braki przekraczają granice maksymalne, wówczas wolno ziemniaki takie wprowadzić do obrotu jako ziemniaki jadalne, dopiero po ich przebraniu. Koszty przebierania obciążają stronę przegrywającą spór.

Maksymalne granice braków są:

a) ziemniaków zgniłych —
na stacji załadowania do 2 % wagi ładunku,
bezpośrednio po nadejściu do 6 % wagi ładunku;

b) ziemniaków poniżej miary (karłowate) jako też średnio i bardzo uszkodzonych łącznie do 20 % wagi ładunku.

Zanieczyszczenie ziemią do 3 % wagi ładunku jest dopuszczalne. Jeżeli zanieczyszczanie przekracza 3 %, wówczas wagę zanieczyszczenia przekraczającego dopuszczalną normę, potrąca się.

Braki powyżej granicy wolnej od potrąceń, a poniżej maksymalnej uprawniają do umniejszenia; — raczej należy jednak ziemniaki na stacji załadowania przebrać.

Jeżeli braki przekraczają granice wolne od potrąceń, to dla ustalenia mniej — wartości granic tych nie bierze się pod uwagę i obliczać wtedy należy:

a) przy ziemniakach zgniłych
na stacji załadowania:

braków do 1 % wagi — nie potrąca się,

braki od 1,1 do 2 % wagi — powodują zmniejszenie wartości o 1,1 do 2 %,

braki od 2,1 % wagi — są już niedopuszczalne (należy przebrać).

bezpośrednio po nadejściu:

braków do 3 % wagi — nie potrąca się,

braki od 3,1 do 6 % wagi — powodują zmniejszenie wartości o 3,1 do 6 %,

braki od 6,1 % — są już niedopuszczalne.

b) przy ziemniakach poniżej miary jako też średnio i bardzo uszkodzonych:

braków łącznie 10 % wagi — nie potrąca się,

braki łącznie 10,1 do 20 % wagi — potrąca się według następujących wytycznych:

Jeżeli przeważają braki spowodowane średnią karłowatością i średnim uszkodzeniem, to z wagi potrąca się tylko 1/4 stwierdzonego odsetka braku, a więc:

10,1 % braków łącznie powoduje potrącenie z wagi $\frac{10,1}{4} = 2,5$ % tyt. mniej wartości,

20 % braków łącznie powoduje potrącenie z wagi $\frac{4}{20} = 5$ % tytułem mniej wartości,

jeżeli przeważają braki spowodowane znaczną karłowatością i znacznym uszkodzeniem, to z wagi ładunku potrąca się 1/3 stwierdzonego odsetka, a więc:

10,1 % braków łącznie powoduje potrącenia z wagi $\frac{3}{10,1} = 3,3$ % tyt. mniej wartości,

20 % braków łącznie powoduje potrącenie z wagi $\frac{3}{20} = 6,6$ % tyt. mniej wartości,

20,1 % braków łącznie — jest niedopuszczalne.

Ziemniaki przemysłowe

Jako ziemniaki przemysłowe dostarczyć należy ziemniaki bez zanieczyszcze-

nia ziemią o takiej wielkości kłębów, w jakiej je pole daje.

Zanieczyszczenie ziemią do 3 % wagi jest dopuszczalne. Jeżeli zanieczyszczenie przekracza 3 %, wówczas wagę zanieczyszczenia przekraczającego dopuszczalną normę potrąca się.

Dopuszczalna zawartość zgniłych ziemniaków wynosi 4 % wagi. Jeżeli zawartość zgniłych ziemniaków wynosi więcej niż 4 %, wówczas potrąca się całą stwierdzoną wagę zgniłych ziemniaków.

Sadzeniaki

Rozdział o ziemniakach sadzeniakach ukaże się w swoim czasie i zostanie włączony do niniejszych warunków.

Usterkowanie braków
Orzeczenie rzeczoznawcy

Braki uprawniające do usterkowania należy możliwie bezzwłocznie zgłosić.

Strona usterkująca zobowiązana jest udowodnić, że usterkowanie wcześniej nie było możliwe. Usterkowanie braków uważa się za dokonane w porę, jeżeli miało miejsce na stacji załadowania podczas ładowania wagonu, na stacji odbiorczej w terminie urzędowo przez kolej dla wyładowania przewidzianym.

Jeżeli maksymalna granica braków nie została przekroczona, to pozostawia się uznaniu stron uzgodnić wysokość mniejwartości.

Jeżeli maksymalna granica braków została przekroczoną, to strony mogą się porozumieć co do wyniku i kosztów przebierania ziemniaków. Zawarte porozumienie winna strona usterkująca stronie drugiej potwierdzić na piśmie z podaniem szczegółów.

Jeżeli porozumienie nie dojdzie do skutku, to należy zwrócić się do właściwego starosty powiatowego, Urząd Wyżywienia i Rolnictwa, o delegowanie rzeczoznawcy.

Zadaniem rzeczoznawcy jest przede wszystkim, a w szczególności jeszcze na stacji załadowania, doprowadzić do porozumienia stron. W razie uzyskania porozumienia utrwala się wynik jego na piśmie z podaniem szczegółów i doręcza stronom.

Jeżeli nie dojdzie do porozumienia, to rzeczoznawca pobiera próbę z usterkowanego ładunku w ilości co najmniej 10 %, jednak nie więcej, jak 100 kg. Próby należy pobrać nie mniej jak z 4 różnych miejsc i różnych głębokości.

Na podstawie pobranej próby rzeczoznawca spisuje orzeczenie na przepisanym formularzu.

Orzeczenie to jest dla obydwu stron wiążące.

Zażalenia przeciw orzeczeniu wnosi się do Urzędu Dystryktu, Wydział Wyżywienia i Rolnictwa.

Koszty orzeczenia i zażalenia obciążają stronę przegrywającą. Jeżeli rzeczoznawca doprowadzi do porozumienia stron, wówczas nie pobiera się zasadniczej opłaty za orzeczenie.

Urząd Rozjemczy

Dla sporów wynikłych ze stosowania niniejszych warunków dla handlu ziemniakami kierownik Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa ustanawia Urząd Rozjemczy.

Urząd Rozjemczy sprawuje czynności na podstawie regulaminu o urzędzie rozjemczym.

Wykroczenia przeciwko przepisom Ustępu II § 1 (4) mogą być ścigane stosownie do Agrarnego prawa karnego z dnia 9. 12. 1942 (Dz. Rozporz. GG, str. 754).

Ceny za miód pszczeli

Za miód pszczelny ustala się za każdy kilogram bez opakowania następujące ceny maksymalne:

	Klasa jakości I	II	III
	złotych		
1. cena producenta . .	4,20	3,50	3,—
2. cena sprzedażna zbiornic	5,—	4,30	3,80
3. cena nabycia detalisty	6,60	5,90	5,40
4. cena konsumcyjna .	7,20	6,50	6,—

Jeżeli producent dostawia zbieraczom zbiornicy, należy rozpiętość między ceną producenta a ceną sprzedażną zbiornicy rozdzielić między zbieracza i zbiornicę. W razie potrzeby sposób podziału ustala gubernator okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa i urząd kontroli cen).

Cena sprzedażna zbiornic rozumie się franco wagon loco stacja załadowcza zbiornic. Inne środki przewozu wolno wybierać za zgodą zakładu obróbki i przeróbki.

Cena nabycia rozdzielcy detalisty obowiązuje odnośnie do dostaw w słoikach lub w wiadrach, napełnionych w sposób gotowy do sprzedaży, franco miejsce odbioru rozdzielcy detalisty.

Miodem pszczelnym w rozumieniu niniejszego zarządzenia jest miód z zawartością wody najwyżej 22 %. Miód z zawartością wody ponad 22 % do 25 % uważa się za niedojrzały, z zawartością wody ponad 25 % za miód zafałszowany.

Niedojrzały miód należy obliczać po cenie miodu pszczelnego klasy jakości III z potrąceniem 0,30 złotego za każdy kilogram w każdym stopniu handlowym.

Dla oceny miodu pszczelnego według klas jakości miarodajne są wzory jakości, które uznał Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa). Jeżeli między kupującym a sprzedawcą istnieją wątpliwości co do przynależności miodu pszczelnego do jednej z klas jakości, to kupujący winien zażądać opinii rzeczoznawcy, powołanego do tego celu przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa). Opinia jest wiążąca dla kupującego i sprzedawcy.

W handlu hurtowym między zakładami obróbki i przeróbki obliczać należy za nieobrobiony miód za każdy kilogram 0,30 złotego ponad cenę sprzedażną zbiornic, za obrobiony miód za każdy kilogram 0,30 złotego poniżej ceny nabycia rozdzielcy detalisty.

Przemysłowi przerabiającemu dostawiać należy miód pszczelny po cenie nabycia rozdzielcy detalisty. Miodu nieobrobionego nie wolno dostarczać przemysłowi przerabiającemu.

Miód zafałszowany dostarczać należy przemysłowi przerabiającemu po cenie najmniej 1,60 złotego i najwyżej 5,10 złotego za każdy kilogram.

Zbiornice obowiązane są dostawić konwojentów przewozu na koszt zakładów obróbki i przeróbki. Konwojenci przewozu obowiązani są oddać towar według jakości i wagi na miejsce odbioru. Szkody powstałe w czasie przewozu, które spowodowało zawinienie ze strony konwojenta przewozu lub wadliwe załadowanie, obciążają zbiornice.

Zbiornice dostawiają miód pszczelny w beczkach transportowych, których im dostarczają zakłady obróbki i przeróbki franko i bezpłatnie, jednak po zaliczeniu zastawu w wysokości pięciokrotnej wartości ceny zasadniczej. Zbiornice są odpowiedzialne za troskliwe obchodzenie się z beczkami oraz za ich zwrot w stanie nieuszkodzonym. W razie zwrotu beczek uszkodzonych wskutek niedbalstwa mogą zakłady obróbki i przeróbki zatrzymać część kwoty zastawu, odpowiedniej do zmniejszenia wartości.

Przy oddaniu miodu pszczelnego w wiadrach wolno obliczać jako zastaw:

3,— złote za każde 2,5 kg wiadro lub 4,5 kg wiadro i

5,— złotych za każde 12,5 kg wiadro lub 25 kg wiadro.

Zobowiązanie do zwrotu wiadra nie istnieje.

Przy oddaniu miodu pszczelnego w słoikach obliczać można 1 złoty jako zastaw za każde ½ kg. Zastaw należy zwrócić, jeżeli słoiki i pokrywy zwrócono lub odesłano sprzedawcy franco w stanie nieuszkodzonym i jeżeli przez użycie do innego celu nie stały się nieużyteczne do napełnienia miodem pszczelnym.

Przy oddaniu miodu pszczelnego w innych naczyniach można doliczać do cen ustalonych w § 1 dodatek 0,35 złotego za każde ½ kg opakowania i 0,25 złotego za każde ¼ kg opakowania. Zobowiązanie do odbioru naczyń nie istnieje.

Za wosk pszczelny ustala się za każdy kilogram łącznie z opakowaniem przyjętym w handlu następujące ceny maksymalne:

	jasny	ciemny
1. wosk pszczelny	złotych	
a) cena producenta . .	12,—	8,50
b) cena sprzedażna zbiornic	13,50	9,50
2. stare węzy i odpadki woskowe		
a) cena producenta . .	4,—	2,80
b) cena sprzedażna zbiornic	4,50	3,20

3. pozostałości woskowe przy topieniu i wytłaczaniu (wytłoczyny)
   a) cena producenta . . —,50 złotego
   b) cena sprzedażna zbiornic . . . . —,70 złotego

Zbiornice dostarczają zakładom obróbki i przeróbki franko wagon loco stacja załadowcza zbiornic. Inne środki przewozowe można wybierać tylko za zgodą zakładów obróbki i przeróbki.

§ 3 ma odpowiednie zastosowanie.

Za węzę sztuczną (sztuczne plastry) z czystego wosku pszczelnego bez domieszki ustala się za każdy kilogram łącznie z opakowaniem przyjętym w handlu następujące ceny maksymalne:

1. cena zasadnicza rozdzielcy detalisty 18,— złotych,
2. cena konsumcyjna 20,— złotych.

Cena zasadnicza rozdzielcy detalisty obowiązuje odnośnie do dostaw franco miejsce odbioru rozdzielcy detalisty.

Rozdzielcy detaliści mogą wstawić do rachunku powstałe przez wysyłkę do konsumenta koszty frachtu i inne koszty przesyłki w wysokości przyjętej w handlu.

Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Urząd dla Kształtowania Cen w porozumieniu z Głównym Wydziałem Wyżywienia i Rolnictwa) może dopuścić lub ustanowić wyjątki od niniejszego zarządzenia.

Wykroczenia przeciw niniejszemu zarządzeniu podlegają karze stosownie do § 6 rozporządzenia o kształtowaniu cen z dnia 12 kwietnia 1940 r. (Dz. Rozp. GG. I, str. 131).

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą zarządzenie o cenach za miód pszczelny, wosk pszczelny i węzę sztuczną z dnia 3 września 1941 r. (Dz. Rozp. GG. str. 529).

Zapomogi w gospodarce ziemniaczanej

Jest to znaną zasadą w dziedzinie reglamentacji rynku, że rozdzielca ma owej reglamentacji służyć, równocześnie jednak musi on w jej ramach znaleźć dla siebie pewien dochód, odpowiadający swej pracy. W razie więc, gdy rozdzielcy zleci się zadania natury reglamentacyjno-rynkowej, przynoszące za sobą nadzwyczajne koszty, których ponoszenie nie może zostać przypisane rozdzielcy z tytułu jego rozdzielczej stopy wydatkowej, to wówczas owe koszty zwraca mu reglamentacja rynku.

Celem wystarania się o odpowiednie środki dla tego celu reglamentacja rynku może postępować w rozmaity sposób.

W ubiegłym roku gospodarczym zostały pokryte w gospodarce ziemniaczanej nadzwyczajne wydatki rozdzielcy ze środków budżetowych Rządu. Wypłata odbyła się przez Centralę Handlową Centralnego Urzędu Rolniczego. Istniała tutaj różnica między dopłatami a zapomogami.

Dopłat udzielano przy zakładaniu stałych kopców dworcowych na terenie produkcyjnym oraz stałych magazynów na terenie konsumcyjnym. Odpowiednie wskazówki co do tego brzmiały w ten sposób:

„Centrala Handlowa Centralnego Urzędu Rolniczego wypłaca w formie dopłaty za przejęte w myśl wskazówek jako kupno stałe kopce dworcowe — 15 zł za tonę wysyłkowemu rozdzielcy, kopcującemu ziemniaki. Wypłata następuje na wniosek za ilość zakopcowanych ziemniaków".

„Centrala Handlowa Centralnego Urzędu Rolniczego wypłaca jako dopłatę na wniosek rozdzielcy odbiorczego — 10 zł za tonę przy magazynach (kopcach), założonych w myśl wskazówek na terenie konsumcyjnym. Wypłata następuje po opróżnieniu magazynu ze zmagazynowanych ziemniaków".

Również i w tym roku rozdzielca będzie musiał założyć w szerokim zakresie, w myśl wskazówek, kopce dworcowe i magazyny miejskie. Również i za to otrzyma on dopłatę.

Zarówno w sposobie wypłaty, jak i w tym, że owe dopłaty Rząd oddaje do dyspozycji ze środków budżetowych, nic nie zostało zmienione. Cały ów proces postępowania został dostatecznie zgrany i okazał się dobrym. Wypłata jest zależna od wniosku, złożonego na przepisowym formularzu przez rozdzielcę. Prawdziwość złożonych danych musi zostać potwierdzona przez lokalne władze reglamentacji rynku. Rozdzielca uzyskuje dopłaty niezależnie od tego, jak wielkie były jego faktyczne wydatki. Stanowi to dla niego zachętę oraz stwarza możność, by przez specjalnie troskliwie wykonaną pracę zdołał dla siebie z tego wydobyć dodatkowy dochód.

Z drugiej strony rozdzielca powinien ponosić sam straty, co do których zawinił na skutek niedbałego zmagazynowania ziemniaków. Okazało się jednak, że gwarantowana dopłata w wysokości 15-tu, wzgl. 10-ciu zł przeciętnie nie wystarczała, aby rozdzielcę uchronić, nawet przy zastosowaniu z jego strony wszelkiej troskliwości o produkt i trudu, przed stratami. Rozdzielca więc usiłował pomóc sobie tutaj w ten sposób, że równocześnie składał tytułem poniesionych strat również wniosek o zapomogę.

Takie pomieszanie jednak dopłat i zapomóg nie jest ani pożądane, ani też zdrowe. Zaciera ono przede wszystkim jasną granicę pomiędzy dopłatami, których udziela się w sposób często rachunkowy, na podstawie cyfr, dotyczących zmagazynowanych produktów, a zapomogami, co do których są konieczne dowody, innej, często dosyć trudnej, natury.

Według poczynionych doświadczeń zostały z tego wyciągnięte należyte konsekwencje. Wymienione dopłaty będą podwyższone o 5 zł za tonę, a więc na 20 zł, wzgl. na 15 zł. Na skutek jednak owej podwyżki osiągnie się to, do czego początkowo dążono: D o p ł a t y n i e o s ł a b i a j ą w ż a d n y m w y p a d k u t r o s k l i w o ś c i o p r o d u k t o r a z s a m o d z i e l n o ś c i r o z d z i e l c y. R a c z e j p o d n i e c a j ą g o d o z w i ę k s z o n e j w y d a j n o ś c i.

Inaczej należy spojrzeć na sprawę zapomóg. Jakkolwiek by były one w danym wypadku konieczne, to jednak już w samej możliwości zapomogi tkwi niebezpieczeństwo, że rozdzielca raczej z owej możliwości skorzysta, aniżeli będzie się zdawał na własne siły. Za blisko znajduje się tutaj dla rozdzielcy przynęta, by nie wyczerpywać wszystkich swych środków celem obronienia się przed grożącymi stratami. Na dalszym planie bowiem znajduje się zawsze, jakby nie było, wygodniejsza zapomoga.

Pomimo zdawania sobie sprawy z istoty owej kwestii, dostarczono w ubiegłym roku gospodarczym środków na zapomogi w szerokim zakresie. Nie było bowiem rzeczą możliwą dokonać a priori oszacowania szkód, które mogły nastąpić. Rozdzielca jednak musiał być bezwzględnie chroniony przed stratami, które mu się zdarzały na skutek zarządzeń reglamentacyjno-rynkowych.

Wskazówki co do zapomóg posiadały następującą treść:

„Centrala Handlowa Centralnego Urzędu Rolniczego wypłaca na wniosek, przy niezawinionych i nie dających się nikomu przypisać stratach, zapomogi z okazji składowania i transportu ziemniaków, o ile owo składowanie i transport odbywały się na polecenie".

Ta treść pozostała w tym roku niezmieniona. Interpretacja jej jednak będzie znacznie odmienna.

W ubiegłym roku gospodarczym wnioski o zwrot niezawinionych oraz nie dających się nikomu przypisać szkód, dotyczyły w przeważającej większości strat transportowych, z uwagi na brak urzędowego kolejowego ważenia, którego dzisiaj nie da się osiągnąć, jakiś pewnego rodzaju niezbity dowód jest niemożliwy do uzyskania. Dalej taki dowód jest i przez to utrudniony, że niewiadomo, czy wnioskodawca wszystko uczynił, aby tych strat uniknąć. Musi się nawet powiedzieć, że na skutek możliwości uzyskania zapomogi rozdzielca jest właśnie ku temu niejako popychany, aby zrezygnować z zabezpieczenia transportów przez najmowanie kosztownych konwojentów. Wniosek bowiem na zapomogę jest tańszy i mniej niebezpieczny. A jak chce się odparować twierdzenie rozdzielcy, że konwojenta nie dało się w żadnym wypadku znaleźć, i że transport nie mógł na niego czekać?

W wypadku szkód transportowych — wykazało to doświadczenie — zapomogi wykluczają w nieznośnych wprost rozmiarach odpowiedzialność oraz samodzielną troskliwość rozdzielcy. W przyszłości musi się dlatego zastosować w sprawie zagadnienia szkód transportowych jak najściślejszą miarę w interpretowaniu pojęcia „niezawiniony, nie dający się ni-

komu przypisać". Muszą uzyskać z powrotem swe pełne znaczenie: własne zdecydowanie rozdzielcy, jego chęć do brania na siebie odpowiedzialności, jego umiejętność i spryt przy pokonywaniu trudności. Innymi słowy: przy szkodach transportowych będzie się odmawiało z zasady zapomogi. Ograniczy ją się do wyjątkowych, specjalnie drastycznych wypadków.

Pomimo to rozdzielca nie powinien być z tego powodu stratny. Szkody transportowe bowiem istnieją, zaś w pewnych określonych rozmiarach są one nawet nieuniknione. Mogą też i powinny one zostać pokryte wewnątrz dotychczasowej stopy rozdzielczej, w rozmiarach jednak pokojowych.

Rozchodzi się więc już tylko o podwyższenie stopy rozdzielczej u tych rozdzielców, którzy mają ponosić straty transportowe w tym zakresie, aby na skutek tego szkoda była pokrywana przeciętnie. Zarządzenia w tym roku gospodarczym w dziedzinie gospodarki ziemniaczanej informują nas, w jaki sposób owo zagadnienie zostało rozwiązane bez obciążenia konsumenta.

Ale również i na wszystkie inne wnioski, co do „niezawinionych i nie dających się nikomu przypisać" szkód, będzie zastosowana z powodu podwyższenia stopy rozdzielczej, daleko ściślejsza miara, aniżeli dotychczas. Przy wszystkich wnioskach, które nie zostały wyklarowane absolutnie bez zarzutu, będzie stosowane postępowanie ustnych wyjaśnień, przypominające rozjemcze sądy handlowe. Rozdzielca będzie musiał wtedy przedłożyć te materiały dowodowe, które wydadzą mu się odpowiednie, aby przeprowadzić końcowy dowód niezawinionej i nie dającej się nikomu przypisać szkody.

Można powiedzieć, że rozdzielca z powodu podwyższonej stopy rozdzielczej będzie składał tego rodzaju wnioski jedynie w wyjątkowych wypadkach. Zarówno ogół, z uwagi na zaoszczędzone pieniądze publiczne, jak i każdy poszczególny rozdzielca, z uwagi na dobrze wykorzystaną podwyżkę stopy rozdzielczej, znajdą tutaj swą korzyść.

A o to właśnie chodzi reglamentacji rynku.

Wyroby z mleka

Zarządzeniu niniejszemu podlegają wszystkie zakłady, które
1. mleko krowie do użytku ludzkiego,
2. masło,
3. ser

otrzymują, wytwarzają, obrabiają i przerabiają, zbierają, magazynują i rozdzielają.

Wymienione powyżej wyroby wolno otrzymywać i wytwarzać tylko według przepisów o jakości niniejszego zarządzenia i dostarczać do obrotu pod przepisanymi lub dopuszczonymi dla nich oznaczeniami.

Mleko

Mleko krowie przeznaczone do ludzkiego użytku wolno dostarczać do obrotu tylko pod następującymi oznaczeniami:
1. mleko wyborowe,
2. mleko uszlachetnione,
3. mleko pełne,
4. mleko odtłuszczone,
5. maślanka, maślanka bita.

Dostawa zwrotna mleka odtłuszczonego z mleczarni do dostawców mleka pozostaje nienaruszona.

Mlekiem wyborowym jest pełne mleko surowe, otrzymywane pod bieżącą kontrolą według specjalnych przepisów w zakładach rolniczych, dopuszczonych do tego przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) lub przez upoważnione przez niego placówki.

Mleko wyborowe musi być w zakładzie produkującym rozlane do butelek. Szpitalom i lazaretom wolno dostawiać mleko wyborowe także w zaplombowanych konwiach.

Dopuszczenia udziela się tylko wtedy, gdy otrzymywanie mleka odpowiada wskazaniom bliższych postanowień, w szczególności następującym wymaganiom:

1. Krowy, od których otrzymuje się mleko wyborowe, muszą być trzymane w oborze bez zarzutu, szczególnie pod względem budowy i higieny, podlegającej państwowej służbie zdrowia dla bydła rogatego i co miesiąc z urzędu weterynaryjnie kontrolowanej.
2. Dojarze i inne osoby, które są zatrudnione przy otrzymywaniu i obchodzeniu się z mlekiem, muszą być przed podjęciem czynności i bieżąco najmniej dwa razy rocznie badani przez urzędowego lekarza.
3. Do karmienia wolno używać tylko bez zarzutu i zdrowej paszy. Nie wolno wydawać dziennie więcej na krowę niż razem 20 kg fermentującej i kwaśnej paszy lub wytłoczyn.
4. Zawartość tłuszczu w mleku wyborowym musi wynosić najmniej 3 %. Liczba zarodków i zawartość bakteryj oraz innych domieszek nie może przekroczyć wyznaczonych stawek maksymalnych. Odtłuszczanie i dodatki są zakazane.
5. W pobliżu obory musi znajdować się lokal bez zarzutu z dostatecznymi urządzeniami do chłodzenia, przechowywania i rozlewania mleka, którego nie wolno używać do innych celów.
6. Mleka wyborowego nie wolno dostawiać do obrotu później niż w dzień po otrzymaniu i nie może ono do chwili oddania konsumentowi przekroczyć temperatury 15° Celsjusza.

Mleka, które nie odpowiada postanowieniom, nie wolno oznaczać jako mleko wyborowe. Dopuszczenie według ust. 1 odwołuje się, jeżeli ujawni się przy kontroli, że wymagania nie są więcej wypełniane.

Mlekiem uszlachetnionym jest mleko surowe, otrzymywane pod bieżącą kontrolą w zakładach rolniczych i odpowiadające w szczególności następującym wymaganiom:

1. Krowy, od których otrzymuje się mleko uszlachetnione, muszą być trzymane oddzielnie od innego bydła w oborze bez zarzutu pod względem budowy i higieny. Wszystkie krowy trzymane w oborze muszą być poddane państwowej służbie zdrowia dla bydła rogatego. Krowy dające mleko uszlachetnione, muszą być co kwartał weterynaryjnie kontrolowane.
2. Dojarze i inne osoby, które są zatrudnione przy otrzymywaniu i obchodzeniu się z mlekiem, muszą być przed podjęciem czynności i bieżąco najmniej raz do roku badane przez urzędowego lekarza.
3. Do karmienia wolno używać tylko bez zarzutu i zdrowej paszy.
4. Zawartość tłuszczu w mleku uszlachetnionym musi wynosić najmniej 2,7 %. Odtłuszczania i dodatki są zakazane.
5. W pobliżu obory musi znajdować się lokal bez zarzutu z dostatecznymi urządzeniami do chłodzenia, przechowywania i rozlewania mleka, którego nie wolno używać do innych celów.

Mleko uszlachetnione musi być w zakładzie produkującym rozlane do butelek lub dostawione w zaplombowanych konwiach do zakładu rozlewającego, dopuszczonego przez gubernatora okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa). Wolno je dostarczać do obrotu tylko rozlane do butelek. Do szpitali i lazaretów wolno dostawiać mleko uszlachetnione także w zaplombowanych konwiach.

Mleko wyborowe i mleko uszlachetnione, dostawione do placówek wyznaczonych przez gubernatora okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa), uważa się za dostawione w myśl zarządzenia w sprawie dostawy mleka i masła z dnia 27 lutego 1943 r. (Dz. Rozp. GG. str. 107).

Mlekiem pełnym jest mleko dostawione w sposób mleczarski, oczyszczone, pasteryzowane i chłodzone lub w stanie surowym dostarczone do obrotu przez mleczarnię lub zbiornicę. Mleko pełne może być doprowadzone w mleczarniach do 2,5 % zawartości tłuszczu. Dodatki wody lub mleka odtłuszczonego są zakazane.

Mleko pełne może być dostarczane do obrotu niebutelkowane. Rozlewanie do butelek dopuszczalne jest tylko w zakładach rozlewających, uznanych przez gubernatora okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa).

Mleko wolno rozlewać do butelek tylko w naczynia $^1/_4$, $^1/_2$ i 1 litrowe, w których wolna przestrzeń szyjki butelki wykazuje najmniej 34 mm. Na zamknięciu musi być podane wyraźnie widocznym pismem oznaczenie gatunku mleka, producent i dzień tygodnia rozlania.

Zamknięcie należy zaopatrzyć w napis przy

mleku wyborowym w czerwonym kolorze,

mleku uszlachetnionym w niebieskim kolorze,

mleku pełnym w czarnym kolorze.

Postanowienia § 7 ust. 2 i § 8 dla mleka pełnego dotyczą także mleka odtłuszczonego i maślanki.

Mlekiem odtłuszczonym jest mleko pełne, z którego odciągnięto tłuszcz przy pomocy wirówki.

Maślanką jest mleko pozostałe po przerobieniu na masło mleka lub śmietany. Nie może ona zawierać więcej niż 10% dodatku wody. Bitą maślanką jest mleko odtłuszczone, przyrządzone przez kwaszenie, bicie lub specjalny inny sposób.

Mleczarnie i producenci mleka wyborowego i mleka uszlachetnionego są obowiązani przed oddaniem zbadać zawartość tłuszczu, wagę właściwą i stopień kwasoty mleka, oraz poczynić o tym zapiski, które należy przechowywać tak, jak księgi handlowe.

Masło

Masło wyprodukowane w sposób mleczarski wolno dostarczać do obrotu tylko pod następującymi oznaczeniami:

1. wyborowe masło śmietankowe,
2. masło śmietankowe,
3. masło wiejskie.

Masła wyprodukowanego w sposób niemleczarski nie wolno oddawać pod tymi oznaczeniami.

Oznaczenie masła określa się według liczby punktów oceny, które wykazuje ono w smaku, zapachu, wyrobie, wyglądzie i strukturze. Przy tym należy oceniać poszczególne właściwości jak następuje:

a) za smak (czystość, zapach, sól): najprzedniejsze 10 punktów oceny, przednie 9 pkt., dobre 8 pkt., wystarczające 7 pkt., gorsze 5—6 pkt., złe 3—4 pkt.

b) za zapach: najprzedniejsze 3 punkty oceny, przednie 2 pkt., dostateczne 1 pkt., złe 0 pkt.

c) za wyrób (zawartość maślanki i wody): bardzo dobre 3 punkty oceny, dobre 2 pkt., wystarczające 1 pkt., złe 0 pkt.

d) za strukturę (stopień twardości, zdatność do smarowania itd.): dobre (bez zarzutu) 2 punkty oceny, wadliwe 1 pkt., złe 0 pkt.

e) za wygląd (czystość, kolor, połysk): dobre (bez zarzutu) 2 punkty oceny, wadliwe 1 pkt., złe 0 pkt.

Najwyżej dopuszczalna zawartość wody w maśle wszystkich rodzajów wynosi 20%.

Wyborowym masłem śmietankowym jest masło, wyprodukowane w dopuszczonych do tego przez gubernatora okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa) zakładach mleczarskich i odpowiadające następującym wymaganiom:

1. Mleko lub śmietana przeznaczone do przerabiania musi być bieżąco kontrolowane co do czystości, stopnia kwasoty i zawartości tłuszczu,

2. mleko lub śmietana musi być poddane uznanemu postępowaniu pasteryzacyjnemu i następnie chłodzone,

3. mleko lub śmietana musi być zakwaszone czystymi kulturami,

4. przypadające masło musi być bieżąco badane co do zawartości wody,

5. masło musi wykazywać najmniej 16 punktów oceny, w tym najmniej 7 punktów oceny smaku.

Masłem śmietankowym jest masło, które odpowiada wymaganiom ust. 2 p. 1, 3 i 4 oraz wykazuje najmniej 7 punktów oceny smaku.

Masłem wiejskim jest masło, wyprodukowane w sposób mleczarski, które nie odpowiada więcej przepisom dla masła śmietankowego, jednakże może być użyte co najmniej do gotowania, pieczenia lub przetopienia.

Mieszanie różnych gatunków masła jest zakazane.

Masło wyprodukowane w sposób mleczarski wolno formować tylko w zakładzie producenta lub w placówkach formujących, dopuszczonych przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) lub upoważnione przez niego placówki.

Masło nieformowane wolno oddawać tylko w zbiornicach z jednolitą banderolą przepisaną przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa).

Na owinięciu (opakowaniu, zbiorniku) masła w sposób mleczarski wyprodukowanego i uformowanego musi być podane oznaczenie gatunku masła i cena konsumpcyjna. Prócz tego musi być podane nazwisko lub firma producenta lub tego, kto masło dostarcza do obrotu. Jeżeli masło formuje i dostarcza do obrotu inny zakład niż zakład produkujący, należy zamiast niego podać nazwisko lub firmę formującego.

Dane muszą być podane nieskrócone w dobrze widoczny i trwały sposób. Prócz tego dopuszczalne są tylko następujące dodatki:

1. podanie wagi,
2. numer rozpoznawczy dla celów kontroli,
3. dane, czy masło jest solone lub nie.

Żadnemu zakładowi nie wolno dostarczać masła do obrotu z wyższym oznaczeniem gatunku, niż oznaczono to przy dostawie.

Masło, którego właściwości tak się dodatkowo zmieniły, iż oznaczenie więcej mu nie odpowiada, należy oznaczyć na nowo. Przy maśle uformowanym wystarczy także dobrze widoczne i trwałe sprostowanie w postaci nalepionej kartki, odcisku stempla lub uskutecznione w inny sposób.

Masło wyprodukowane w sposób mleczarski wolno dostarczać do obrotu tylko w następującym opakowaniu:

1. nieuformowane masło w beczkach lub skrzyniach stosownie do ust. 2,

2. uformowane masło w opakowaniach stosownie do ust. 3 i skrzyniach stosownie do ust. 2.

Do opakowania masła należy użyć beczek po 50 kg (według przepisów Din Nr 15 Din Land 1074) lub skrzyń po 25 kg. Waga netto musi wynosić:

przy nieuformowanym maśle w beczkach 50 kg + 200 g dodatkowej wagi,

przy uformowanym maśle w skrzyniach 25 kg + 100 g dodatkowej wagi.

Inne opakowania będące w zapasie wolno zużyć, lecz nowych nie wolno nabywać bez zezwolenia Rządu Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa).

Uformowane masło musi być opakowane o następującej wadze i w kawałkach w kształcie prostokątnych bloków, przy czym dopuszczalne są odchylenia do mm:

waga	długość	szerokość	wysokość
500 g	150 mm	100 mm	35 mm
250 g	100 mm	75 mm	35 mm
125 g	75 mm	50 mm	35 mm

Masła wyprodukowanego w sposób niemleczarski, dostawionego przez producenta, wolno używać tylko do produkcji masła topionego.

Ser

Ser z mleka krowiego, koziego i owczego wolno dostarczać do obrotu tylko pod następującymi oznaczeniami:

ementalski, tylżycki, trapistów, edamski, gouda, camembert, limburgski, romadour, miękki ser z pleśnią, twaróg jadalny, ser twarogowy, twaróg z kwaśnego mleka, ser z kwaśnego mleka, owczy ser (bundz, bryndza), ser gotowany, ser topiony.

Celem podania zawartości tłuszczu wolno używać tylko następujących oznaczeń, jeżeli zawartość tłuszczu w suchej masie osiąga poniżej podane stawki procentowe:

pełnotłusty ser 45% minim. zawart. tłuszczu, ser tłusty 40% minim. zawart. tłuszczu, trzyczwarte tłusty ser 30% minim. zawart. tłuszczu, półtłusty ser 20% minim. zawart. tłuszczu, ćwierć tłusty ser 10% minim. zawart. tłuszczu, ser odtłuszczony mniej niż 10% zawartości tłuszczu.

Ser topiony musi być wyprodukowany jako ser co najmniej półtłusty. Przy produkcji pełnotłustego sera twardego dopuszczalne są odchylenia w zawartości tłuszczu w obrębie granicy pomyłki 2%. Ser topiony wolno oznaczyć z powołaniem się na określony rodzaj sera tylko wówczas, gdy jest on wyłącznie wyprodukowany z sera tego rodzaju.

Ser każdego rodzaju wolno dostarczyć do obrotu tylko wtedy, jeżeli jego produkcja jest dozwolona przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) lub upoważnioną przez niego placówkę. Producentowi udziela się przy zezwoleniu numeru kontrolnego.

Pochodzenie sera i zawartość tłuszczu musi być oznaczona w dobrze widoczny i trwały sposób przed dostarczeniem go do obrotu. Nie dotyczy to serów odtłuszczonych.

Oznaczenie rozpoznawcze następuje przy serze twardym i półtłustym serze kostkowym na samym serze za pomocą stempla, szablonu, wypalenia lub umocowania znaku papierowego lub kazeinowego, przy opakowanym serze za pomocą nadruku na opakowaniu lub pudełku.

Celem oznaczenia rozpoznawczego serów wyprodukowanych w Generalnym Gubernatorstwie, należy przy twardym serze, półtłustym serze kostkowym i miękkim serze wyprodukowanym w kształcie kostki lub bloku w kawałkach najmniej 200 g, użyć nadruku w różnych kształtach, a mianowicie

a) przy pełnotłustym serze i tłustym serze w kształcie okrągłym,

b) przy trzyczwarte tłustym serze w kształcie trójkątnym,

c) przy półtłustym serze w kształcie kwadratu,

d) przy jednaczwarta tłustym serze w kształcie prostokąta,

e) przy serze odtłuszczonym przez oznaczenie literą „M".

Nadruk musi zawierać kolejno łatwo czytelnym pismem:

znaki MFGG celem oznaczenia pochodzenia,

dokładne dane stawki procentowej, zawartości tłuszczu z dodatkiem „Fett i. T.",

numer kontrolny (§ 20),

datę wyprodukowania.

Litery i liczby nadruku muszą przy serze twardym mieć wysokość minimalną 2 cm, poza tym wysokość minimalną wynoszącą 0,3 cm.

Ser topiony musi oprócz danych przepisanych w ust. 1 do 3 nosić oznaczenie „Schmelzkäse".

Niżej podane rodzaje serów wolno dostarczać do obrotu tylko w następujących rozmiarach i wagach:

ementalski 50—80 kg,

tylżycki:

a) kształt okrągły, 25 cm średnicy, 8—9 cm wysokość — około 4,5 kg;

b) kształt chleba 11×30 cm — około 3,5 kg;

trapistów, kształt okrągły, 15 cm średnicy, 5—6 cm wysok. — około 1 kg;

edamski:

a) kształt kuli, około 15 cm średnicy — około 2 kg;

b) kształt chleba, 30×14 cm średnicy — około 4,5 kg;

gouda, kształt okrągły, 33 cm średnicy — około 8 kg;

limburgski, 12×12×4 cm — około 0,5—0,7 kg;

romadour, 10×4×4 cm — około 0,25 kg;

camembert, kształt okrągły, dojrzały — najmniej 65 g lub 125 g;

miękki ser z pleśnią, kształt okrągły, dojrzały najmniej 65 g lub 125 g;

ser twarogowy — około 1 kg.

Ser topiony wolno dostarczać do obrotu tylko:

1. w kształcie bloku o czystej wadze 1 kg, 2 kg i 2,5 kg,

2. w pudełkach lub pojedyńczych kawałkach o czystej wadze 62,5 g, 125 g, 250 g i 500 g.

Odchylenia wagi mogą wynosić przy serze topionym:

w kształcie bloku nie więcej niż 1%,

w pudełkach nie więcej niż 3%,

w pojedynczych kawałkach nie więcej niż 3%.

Producentom sera lub hurtownikom, którzy są dopuszczeni do magazynowania, wolno wydawać niżej wyszczególnione rodzaje serów tylko wtedy, gdy osiągnięto co najmniej następujący czas magazynowania (od dnia wyprodukowania) lub stopień dojrzałości:

ementalski — najkrótszy czas magazynowania 4 miesiące,

trapistów — najkrótszy czas magazynowania 4 tygodnie,

edamski — najkrótszy czas magazynowania 5 tygodni,

tylżycki — najkrótszy czas magazynowania 5 tygodni,

gouda — najkrótszy czas magazynowania 5 tygodni,

limburgski — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały,

romadour — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały,

camembert — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały,

mięk. ser z pleśn. — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały,

ser odtłuszczony — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały,

ser z kwaśnego mleka — najniższy stopień dojrz. ćwierć dojrzały.

Jeżeli celem sprzedaży detalicznej nadkraje się ser lub otwiera się jego opakowanie posiadające oznaczenie rozpoznawcze, należy za pomocą kartki lub tabliczki wyraźnie oznaczyć zawartość tłuszczu i cenę. Ser topiony musi być oznaczony jako taki.

Upoważnia się komisję sprawdzającą, ustanowioną przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa), do bieżącej kontroli wymagań co do jakości i oznaczeń oraz do rozstrzygania w wątpliwych wypadkach. Na żądanie należy jej oddać do dyspozycji konieczne próbki.

Zarządzenie niniejsze należy stosować od dnia 1 sierpnia 1943 r.

W tym samym czasie traci moc obowiązującą zarządzenie w sprawie przepisów jakości dla „mleka uszlachetnionego" i „wyborowego masła śmietankowego" z dnia 13 listopada 1941 r. (Dz. Rozp. GG. str. 736).

Przy wykroczeniach przeciwko niniejszemu zarządzeniu stosuje się agrarne prawo karne z dnia 9 grudnia 1942 r. (Dz. Rozp. GG. str. 754).

§ Porady prawne §

Istota prawna spółdzielni

Aby dobrze zrozumieć istotę prawną spółdzielni, należy ją zestawić i porównać z innymi zrzeszeniami gospodarczymi.

Ustawodawstwo nasze zna następujące zrzeszenia gospodarcze: spółkę cywilną, jawną spółkę handlową, spółkę komandytową, spółkę akcyjną, spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielnię (cicha spółka nie jest zrzeszeniem gospodarczym w ścisłym tego słowa znaczeniu).

Zrzeszenia powyższe dzielą się zasadniczo na 2 grupy: na zrzeszenia, mające charakter osoby prawnej (spółka akcyjna, spółka z ogr. odp. i spółdzielnia) oraz na zrzeszenia nie mające tego charakteru (spółka cywilna, jawna spółka handlowa i spółka komandytowa).

Podczas, gdy przy osobach prawnych podmiotem wszystkich praw i zobowiązań zrzeszenia jest w drodze konstrukcji prawnej stworzona ad hoc „idealna" osoba, różna od osób zrzeszonych, którym do tej idealnej osoby przysługują tylko prawa obligatoryjne i wobec której one są obligatoryjnie zobowiązane, to przy pozostałych zrzeszeniach (spółkach) podmiotem praw i zobowiązań są wszyscy wspólnicy razem jako „do niepodzielnej ręki", t.j. łącznie współuprawnieni i współobowiązani, współwłasność ich jest jednak w ten sposób ograniczona, że nie mogą w czasie trwania spółki oddzielnie rozporządzać swymi cyfrowo zresztą nieoznaczonymi udziałami w tej współwłasności, a prawo rozporządzania wspólnym majątkiem przysługuje jedynie spółce, względnie firmie jako całości; za zobowiązania zaś spółki — oprócz niej samej — odpowiadają bezpośrednio wobec wierzycieli spółki poszczególni wspólnicy całym swym majątkiem, względnie — przy spółkach komandytowych — komandytariusz do wysokości „sumy komandytowej", którą w spółce uczestniczy.

W zrzeszeniach, będących osobami prawnymi, istnieje więc w czasie istnienia zrzeszenia zupełny rozdział sfery prawnej „idealnej" osoby, przedstawiającej całość majątku, pewnemu celowi przeznaczonego, od sfery prawnej członków zrzeszenia, podczas gdy przy pozostałych zrzeszeniach (spółkach) tego rozdziału nie ma: istnieje tam swego rodzaju współwłasność zrzeszonych, wyrażająca się po rozwiązaniu spółki i jej likwidacji w nieograniczonym już prawie wspólnika do części zlikwidowanego majątku spółki, odpowiadającej udziałowi odnośnego wspólnika.

W jednym i drugim wypadku chodzi więc o pewne konstrukcyjne modyfikacje prawa własności: prawo własności zrzeszonych jest — jako takie — z jednej strony ograniczone, a przy osobach prawnych nawet zniesione, z drugiej

strony „uzupełnione", względnie przy osobach prawnych „zastąpione" prawami obligatoryjnymi zrzeszonych do całości zrzeszenia.

Nie tylko jednak w zakresie istoty praw istnieje między tymi dwiema grupami różnica: także wykonanie praw odbywa się w każdej grupie w innym trybie. Przy spółkach nie będących osobami prawnymi, obowiązuje tak w administracji, jak i przy zmianie umowy w regule zasada *jednomyślności* wszystkich zrzeszonych, przy osobach prawnych — zasada *większości*.

Osoba, przystępująca do spółki niebędącej osobą prawną, ma więc pewność, że bez jej zgody umowa spółki nie będzie zmieniona, podczas, gdy osoba, przystępująca do zrzeszenia będącego osobą prawną już z góry musi się milcząco godzić na zmianę umowy, względnie statutu przez większość, ewentualnie w przyszłości przeprowadzić się mającą.

Przy spółkach niebędących osobami prawnymi przeniesienie praw członkostwa na osobę trzecią między żyjącymi i w drodze spadku w regule jest wykluczone przy osobach prawnych — z wyjątkiem spółdzielni, o czym niżej będzie jeszcze mowa — dopuszczalne. Przy spółkach, nie będących osobami prawnymi istnieje bezpośrednia odpowiedzialność zrzeszonych wobec wierzycieli zrzeszenia, przy osobach prawnych odpowiada wobec wierzycieli w zasadzie jedynie „osoba prawna", tj. majątek zrzeszenia.

Między różnymi typami zrzeszeń, będących osobami prawnymi zachodzą jednak istotne różnice w szczególności między spółkami akcyjnymi i spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością z jednej a spółdzielniami z drugiej strony.

Spółki akcyjne i spółki z ogr. odp. mają charakter czysto kapitalistyczny: członkowie tych zrzeszeń nie są wprawdzie pod względem prawnym współwłaścicielami majątku zrzeszenia, są jednak nimi pod względem *gospodarczym*, co wyraża się w tym, że członkowie zrzeszenia mają podczas jego trwania pełne prawo do udziału w zysku, a po rozwiązaniu zrzeszenia — prawo do części jego zlikwidowanego majątku, odpowiadającej udziałowi członka — oraz w prawie głosu na walnym zgromadzeniu zrzeszenia, które przysługuje nie osobie członka, lecz udziałowi tego członka w kapitale zakładowym, a więc pewnej części kapitału zakładowego, której podmiotem jest członek. I tak w spółce akcyjnej przysługuje jeden głos każdej akcji; kto więcej akcji posiada, rozporządza tylu głosami, ile ma akcji; w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oblicza się większość głosów według wysokości udziału w kapitale zakładowym głosującego członka: jeżeli kapitał zakładowy wynosi np. 20 000 zł, udział jednego członka — 15 000 zł, udziały wszystkich dalszych 10 członków — łącznie 5 000 zł, przejdzie wniosek pierwszego członka większością $^{3}/_{4}$ głosów, chociaż pozostałych 10 wspólników będzie przeciw temu wnioskowi głosowało.

Kapitał zakładowy spółki akcyjnej i spółki z ogr. odp. jest według statutu cyfrowo oznaczony, może być podwyższony jedynie w drodze zmiany statutu w trybie tamże, względnie w ustawie przewidzianym. Akcje w spółce akcyjnej, względnie udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przechodzą na spadkobierców, między żyjącymi są w zasadzie łatwo przenośne.

Inny charakter prawny ma spółdzielnia, raczej podobny do charakteru korporacji prawno-publicznych. Przy spółdzielniach nie można bynajmniej twierdzić, jakoby członkowie spółdzielni byli chociażby tylko gospodarczo współwłaścicielami majątku spółdzielni (jak członkowie spółki akcyjnej lub spółki z ogr. odp.), gdyż mają oni podczas trwania spółdzielni, względnie swego członkostwa prawo jedynie do dywidendy w stałym stosunku procentowym do udziału w określonej i ewentualnych zwrotów przez walne zgromadzenie uchwalonych, a po rozwiązaniu i likwidacji spółdzielni — *jedynie prawo do zwrotu wpłaconych udziałów* (o ile majątek na to starczy), *nie mają jednak prawa do odpowiadającej ich udziałom części pozostałego, zlikwidowanego majątku spółdzielni, który przypada na cele użyteczności publicznej*.

Gospodarczo jest więc potencjalnym właścicielem majątku spółdzielni pozostałego w likwidacji po wyrównaniu zobowiązań i udziałów „cel ideowo-społeczny" (na razie anonimowy), nie zaś członkowie spółdzielni.

Prawo głosowania na walnym zgromadzeniu przysługuje w spółdzielni nie „udziałowi", lecz członkowi spółdzielni, który ma bez względu na ilość posiadanych udziałów zawsze tylko *jeden* głos.

Członkostwo spółdzielni nie przechodzi na spadkobierców członka (którzy mają tylko prawo do zwrotu udziału), ani nie może być na trzecią osobę przeniesione.

Kapitał zakładowy (udziałowy) spółdzielni jest zasadniczo nieograniczony. Lista członków zawsze otwarta, ich ilość również nieograniczona.

Podczas, gdy ani akcjonariusz, ani członek spółki z ogr. odp. nie odpowiadają wobec wierzycieli spółki — poza subskrybowaną na akcje sumą, względnie sumą przejętego udziału spółki z ogr. odp. — swoim majątkiem prywatnym, członek spółdzielni może odpowiadać według treści statutu wobec wierzycieli spółdzielni wprawdzie nie bezpośrednio, (lecz pośrednio, t. j. za pośrednictwem spółdzielni) także swoim majątkiem prywatnym i to do wysokości podanej w statucie wielokrotności udziału, albo nawet bez wszelkiego ograniczenia (spółdzielnie z ogr. odp. i spółdzielnie z nieogr. odp.).

Poza tym zachodzi między spółką akcyjną i spółką z ogr. odp. z jednej strony, a spółdzielnią z drugiej strony znaczna różnica przy uchwalaniu zmiany statutu.

Jak już wyżej wspomnieliśmy, wszystkie osoby prawne mogą uchwalać większością w ustawie, względnie statucie przewidzianą zmiany statutu, przy czym jednak ustawa *przy spółkach z ogr. odp. i przy spółkach akcyjnych ogranicza* to prawo większości w ten sposób, że „uchwały co do zmian umowy spółki, względnie statutu spółki akcyjnej zwiększających świadczenie wspólników, względnie akcjonariuszy lub uszczuplających prawa przyznane osobiście poszczególnym wspólnikom, względnie akcjonariuszom, wymagają zgody *wszystkich* wspólników, względnie akcjonariuszy, których dotyczą (art. 237 § 3 i art. 408 § 3 Kodeksu Handlowego).

Inaczej przy spółdzielniach. Walne zgromadzenie członków spółdzielni może uchwalić większością $^{3}/_{4}$ oddanych głosów, podwyższenie udziałów, ustanowienie lub podwyższenie odpowiedzialności dodatkowej, a więc większość może narzucić mniejszości członków wbrew ich woli także świadczenia, sięgające w ich majątek prywatny.

Tak więc ze wszystkich zrzeszeń gospodarczych o charakterze osób prawnych spółdzielnie sięgają najdalej w sferę prywatną swoich członków, dalej niż spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością; w spółdzielni władza większości jest o wiele większa, niż w innych zrzeszeniach gospodarczych o charakterze osób prawnych.

Spółki osobowe (spółka cywilna, jawna handlowa, komandytowa) są zjawiskiem, powstałym w pierwszym, początkowym okresie kapitalizmu, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością rozpowszechniają się w czasie jego największego rozwoju, spółdzielnie zaś wnoszą w erę kapitalizmu jego antidotum — pierwiastek społeczny, są więc zjawiskiem schyłkowego okresu ery kapitalistycznej, a może już zjawiskiem pierwszego okresu epoki socjalistycznej. Stąd droga od spółek osobowych poprzez spółki kapitałowe do spółdzielni znaczy się stopniowym ograniczaniem indywidualnych praw wspólników na rzecz całości zrzeszenia, wzgl. większości, a przy spółdzielniach nawet na rzecz „celu użyteczności publicznej".

Podczas, gdy wszystkie inne zrzeszenia gospodarcze służą jedynie zasadzie rentowności przedsiębiorstwa, spółdzielnia ma 2 bieguny gospodarcze: z jednej strony ma na celu podniesienie zarobku lub gospodarstwa prywatnego członków; z drugiej strony stworzenie funduszów społecznych, służących ogólno-społecznemu celowi użyteczności publicznej. Z tego powodu struktura prawna spółdzielni różnić się musi i różni w zasadniczych punktach wyżej wskazanych od struktury innych zrzeszeń gospodarczych.

Spółdzielczość
daje zadatki lepszego jutra

Wzór umowy najmu

Spółdzielnia bardzo często wynajmuje lokal na pomieszczenie sklepu lub biura spółdzielni, bardzo przeto będzie ważne prawidłowe sporządzenie umowy najmu. Sporządzenie umowy najmu jest rzeczą dosyć trudną i wymaga dokładnej znajomości przepisów normujących najem. We wszystkich trudniejszych wypadkach, należy zwracać się do referatu prawnego o pomoc. Tylko tam, gdzie sprawa jest prosta, może spółdzielnia sama zawrzeć umowę. Umowa najmu powinna określać przede wszystkim osoby zawierające umowę, okres najmu i sposób rozwiązania umowy oraz czynsz. Poza tym umowa powinna omawiać te wszystkie sprawy, które strony pragną rozstrzygnąć z góry przewidując, że w razie nie uregulowania ich w umowie mogłyby w przyszłości powstać nieporozumienia.

Poniżej podajemy taki najprostszy wzór najmu.

Umowa najmu lokalu na sklep

Pomiędzy p. . . . . właścicielem nieruchomości w . . . . przy ul. . . . . a Spółdzielnią . . . . działającą przez członków zarządu pp. . . . . zawarta została dnia . . . . . . 194 . . r. umowa najmu treści następującej:

§ 1

P. . . . . wynajmuje Spółdzielni w należącej do niego nieruchomości przy ul. . . . . w . . . . . . lokal nr . . . na . . . . składający się z . . . . na prowadzenie . . . .

§ 2

Umowa zostaje zawarta na 1 rok od dnia . . . . do dnia . . . .

w którym stosunek najmu kończy się bez uprzedniego wypowiedzenia, z tym, że jeżeli nie zostanie wypowiedziana na miesiąc przed upływem powyższego rocznego terminu przez którąkolwiek ze stron, to przedłuża się automatycznie na dalszy okres roczny (albo: umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony, z tym, że każda ze stron może ją wypowiedzieć ną 3 miesiące naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego).

§ 3

Czynsz najmu wynosi . . . . . zł miesięcznie i płatny jest najpóźniej do dnia . . . . . każdego miesiąca za miesiąc bieżący.

§ 4

Spółdzielnia ma prawo w wynajmowanym lokalu dokonać na swój koszt koniecznych przeróbek. Po ukończeniu najmu Spółdzielnia może według swego wyboru zabrać zainwestowane przedmioty i doprowadzić lokal do poprzedniego stanu, albo pozostawić ulepszenia bez prawa żądania odszkodowania.

§ 5

Wszelkie drobne naprawy związane ze zwykłym używaniem lokalu obciążają spółdzielnię, naprawy zasadnicze obowiązują właściciela nieruchomości.

§ 6

Spółdzielnia ma prawo korzystania z podwórza jako z miejsca postoju dla przyjeżdżających furmanek oraz ze studni i szopy znajdujących się na podwórzu.

§ 7

Po ukończeniu umowy najmu spółdzielnia zobowiązana jest zwrócić p. . . . . lokal w takim stanie, w jakim go otrzymała, z uwzględnieniem normalnego zużycia i z zastrzeżeniem zmian poczynionych zgodnie z § 4 niniejszej umowy.

§ 8

Spółdzielnia nie ma prawa podnajmować najętego lokalu osobom trzecim bez zgody p. . . . .

§ 9

Wszelkie zmiany niniejszej umowy muszą nastąpić pod rygorem nieważności na piśmie.

§ 10

Umowa niniejsza sporządzona zostaje w dwóch egzemplarzach — jeden dla wynajmującego, drugi dla najemcy.

§ 11

Opłaty stemplowe od umowy ponoszą strony po połowie.

. . . . . . dnia . . . . . . 194 . . r.

podpisy

Od umowy uiszcza się opłatę stemplową w wysokości 1 %.

Jak prowadzić kontrolę zakupów?

Kontrolę zakupów w sklepie spółdzielni należy prowadzić z następujących powodów:

1. Spółdzielnia musi się orientować, w jakiej mierze sklep jej obsługuje członków, — a w jakiej — przygodną publiczność, gdyż dążeniem spółdzielni powinno być opieranie obrotów w coraz większym stopniu na zakupach członków.

2. Spółdzielnia musi wiedzieć, na jaką sumę w danym roku zakupili w jej sklepach poszczególni członkowie, gdyż w ten sposób ustala się stopień ich lojalności. Poza tym według statutu ten, kto zakupił w sklepach spółdzielni mniej niż wynosi suma statutowego udziału, może być wykluczony ze spółdzielni.

3. Spółdzielnie należące do związku rewizyjnego i prowadzące kontrolę zakupów członkowskich, jeżeli przelewają do funduszu społecznego całą nadwyżkę pochodzącą z obrotów z niečzłonkami, korzystają z ulg podatkowych, mianowicie nie płacą podatku obrotowego i dochodowego od obrotów z członkami.

4. Przez codzienne porównanie stanu kasy w sklepie z notowanymi zakupami członków i niečzłonków można się przekonać, czy personel sklepowy pracuje sprawnie i solidnie.

Jeżeli zachodzi różnica między sumą gotówki a podliczonymi zakupami wszystkich klientów z danego dnia, można przypuszczać, że albo zapisy targów nie były czynione dokładnie, albo nie wszystkie wydatki z kasy sklepowej zostały uwzględnione w raporcie dziennym, albo nie wszystka gotówka oddana jest skarbnikowi, albo wreszcie — personel sklepu źle wydawał resztę. Przy powtórzeniu się różnic w dniach następnych — należy starać się dociec przyczyny i zło z miejsca usunąć.

Zakupy członkowskie kontroluje się za pomocą wypisywania przy każdym zakupie członka kwitku przez kalkę z tzw. bloku zakupów członkowskich. Co dzień po zamknięciu sklepu pozostałe w bloku kopie kwitków muszą być podliczone przez sklepowego, a suma dzienna obrotu z członkami zanotowana nad ostatnim wypełnionym kwitkiem.

Każdy zakup niečzłonka wpisuje się do tzw. „karty zakupów niečzłonków". U dołu karty jest zestawienie, które daje obraz, ile wyniósł obrót sklepu i jaką sumę w tym obrocie stanowiły zakupy członków i niečzłonków.

Skarbnik spółdzielni odbierając utarg obowiązany jest sprawdzić podsumowanie kwitków członkowskich i karty zakupów niečzłonkowskich, oraz stwierdzić, czy wykazane zakupy odpowiadają sumie utargowanej gotówki. Odbierając pieniądze skarbnik pozostawia z dnia na dzień zawsze tę samą kwotę drobnych, potrzebną do wydawania reszty z rana dnia następnego.

Pierwszy egzemplarz karty zakupów niečzłonków po wydarciu z bloku załącza się do raportu sklepu.

Sumy obrotu danego dnia z członkami i niečzłonkami uwidocznia się w kwicie przychodowym, w którym skarbnik kwituje odbiór utargu od sklepowego. Kwit ten służy następnie za podstawę księgowania obrotów członkowskich w książce sklepowej i w dzienniku-głównej.

Zakupy roczne poszczególnych członków wpisuje się do księgi udziałowców. Ponieważ jednak każdy członek zakupuje w spółdzielni często i te jego zakupy notowane są w wielu blokach zużytych w ciągu roku, zaś do księgi udziałowców wpisuje się tylko sumę roczną zakupów danego członka — można postępować według wskazówek niżej podanych.

Bloki zakupów członkowskich numeruje się na okładce — kolejno od początku do końca roku. Następnie duży arkusz papieru białego lub pakowego liniuje się w duże kratki, np. 10 kratek wszerz i 10 wzdłuż, aby uzyskać tyle kratek, ilu jest członków w spółdzielni. Gdy spółdzielnia ma kilka setek członków, sporządza się odpowiednią ilość takich

pokratkowanych arkuszy. W każdą kratkę u góry wpisuje się kolejno numery członkowskie. Następnie z bloku wpisuje się do odpowiednich kratek na arkuszu sumę zakupów członków. Wreszcie po wynotowaniu w ten sposób wszystkich kwitków z jednego lub kilku bloków ustalamy przez sumowanie liczb w poszczególnych kratkach, na jaką sumę poszczególny członek otrzymał kwitków z danych bloków.

Każdy arkusz otrzymuje na odwrocie takie numery, jakie uwidocznione są na okładkach bloków.

Sumy zakupów członkowskich wpisuje się z arkusza do specjalnej książki tzw. księgi zakupów członkowskich. W księdze tej, służącej na parę lat, przeznaczamy jedną lub więcej stronic dla jednego członka. Wpisujemy do niej do poszczególnych rubryk: numer bloku względnie bloków (te same, które są i na arkuszu) oraz sumę zakupów danego członka, notowaną w blokach. Postępując w ten sposób w ciągu całego roku — przez podsumowanie w księdze zakupów — uzyskujemy sumę roczną zakupów członka, którą następnie przenosimy do księgi udziałowców. Bloki i arkusze należy przechowywać starannie, aby w razie reklamacji członka można było sprawdzić, czy nie ma pomyłki.

Jak prowadzić spisy towarów?

Przy spisie remanentu towarów należy się stosować do następujących zasad:

1. zawczasu przygotować sklep (lub magazyn) do spisu przez:

a) gruntowne uprzątnięcie i uporządkowanie sklepu;

b) zgrupowanie jednakowych towarów w jednym miejscu, aby ten sam towar nie powtarzał się parokrotnie;

c) wydzielenie do jednego miejsca towarów kwalifikujących się do odpisu lub zniżki cen;

d) wcześniejsze usunięcie ze sklepu niepotrzebnych próżnych opakowań i odesłanie ich do magazynu lub do dostawcy;

e) równe i porządne ułożenie towaru na półkach, co ułatwia obliczanie;

f) oznaczenie na wszystkich towarach cen sprzedażnych;

g) wytarowanie szuflad, skrzyń, puszek itp. z zaznaczeniem tary na opakowaniu;

2. przed zamierzonym remanentem nie sprowadzać do sklepu większych ilości towarów. Trzeba tu jednak mieć na uwadze, by sklep nie odczuwał braku towarów przed spisem;

3. remanenty spisywać na dwie ręce. Znaczy to, że dwie osoby zapisują jednocześnie do arkuszy remanentowych podawane im przez przeliczających ilości i ceny jednostkowe sprzedażne towaru. System ten jest dobry dlatego, że gdy każdy z zapisujących oblicza swój spis oddzielnie, i to bezwarunkowo zaraz w trakcie spisywania lub natychmiast po zakończeniu spisu, to w razie niezgodności między jednym spisem a drugim łatwo jest zaraz wykryć i sprostować błąd. Np. przy sprawdzaniu stwierdzamy, że w jednym spisie zapisano 10 jednostek jakiegoś towaru, podczas gdy w drugim 15 jednostek. Przeliczenie natychmiast tego towaru pozwala błąd zaraz naprawić;

4. pisać na specjalnych lub odpowiednio poliniowanych arkuszach remanentowych. Pisać przez kalkę, gdy spisuje tylko jedna osoba, a bez kalki, gdy się pisze na dwie ręce;

5. podliczenia spisów dokonywać niezwłocznie. Po uzgodnieniu ze sobą obydwóch spisów dać je do podpisania wszystkim biorącym udział w spisie;

6. przed spisem poregulować wszelkie rozrachunki z magazynem i dostawcami i mieć książkę sklepową i raport uzgodnione z buchalterią;

7. przed przystąpieniem do spisu zdać skarbnikowi wszystkie znajdujące się w kasie pieniądze, pozostawiając tylko, jak zwykle, drobną kwotę niezbędną do wydawania reszty, którą zapisujemy do remanentu;

8. również przed spisem należy pościągać wszelkie należności od dłużników i kredyty odbiorców;

9. w czasie spisywania remanentów nie prowadzić sprzedaży, gdyż powoduje to zamęt i sprzyja powstawaniu omyłek;

10. obliczenie prowadzić systematycznie, po kolei, nic nie opuszczając i nie pozostawiając do późniejszego obliczenia i zapisania. Podawać wszystko w kolejności, tak, jak znajduje się na półkach i w szufladach;

11. gdy obliczenie odbywa się w kilku grupach, to każda grupa powinna mieć ściśle wyznaczone granice sklepu, w których ma prowadzić obliczenie. W ten sposób unika się opuszczeń lub podwójnego podawania do spisu tych samych towarów.

Gwarancja sklepowego

Celem zabezpieczenia spółdzielni i upewnienia się, że sklepowy ewent. niedopuszczalne braki i straty spowodowane przez siebie wyrówna, spółdzielnia żąda od sklepowego odpowiedniej gwarancji.

Najwygodniejszą dla spółdzielni formą gwarancji jest kaucja gotówkowa. Ponieważ jednak sklepowy przeważnie nie posiada kwoty wystarczającej na zabezpieczenie powierzonego mu remanentu towarów, przeto spółdzielnia zmuszona jest zgodzić się na inną gwarancję, mianowicie jednej lub dwóch majątkowo odpowiedzialnych osób.

Poręczenie to musi być bezwzględnie pisemne, gdyż ustne nie ma znaczenia; najlepiej gdy jest napisane od razu na umowie sklepowego ze spółdzielnią. Wzór takiej gwarancji jest podany na wzorze umowy ze sklepowym.

Nie należy jednak całkowicie rezygnować z kaucji gotówkowej i przy przyjęciu sklepowego trzeba żądać złożenia kwoty wynoszącej przynajmniej 3—4 % wysokości targu miesięcznego, a później wpłacania przez niego co miesiąc na rachunek kaucji 1 % targów.

Ażeby określić na jaką sumę sklepowy powinien dać gwarancję, należy brać pod uwagę dwa czynniki:

pierwszy — ile wynosi remanent towarów, na który sklepowy ma dać gwarancję;

drugi — jak często jest obliczany remanent.

Im mniejszy remanent towarów oraz im częściej się go oblicza, tym jest mniejsze ryzyko powstania dużego manka niedopuszczalnego i strat z tego tytułu.

Biorąc powyższe czynniki pod uwagę, należy określić kaucję na taką wysokość:

a) przy 12 obliczeniach sklepu w ciągu roku kaucja powinna stanowić 1/5 remanentu towarów;

b) przy obliczaniu towarów co kwartał kaucję należy podnieść do 1/3 remanentu towarów;

c) przy obliczaniu towarów co pół roku kaucja powinna wynosić połowę wysokości remanentu towarów.

Niektóre spółdzielnie zatrzymują pobierane od sklepowych kaucje u siebie w obrocie. Jest to sprzeczne z prawem, które nakazuje kaucje (do wysokości 5000 zł) lokować w bankach. Wypłatę kaucji uskutecznia bank dopiero po otrzymaniu pisemnej zgody zarządu spółdzielni.

Niektóre spółdzielnie pobierały od sklepowych gwarancję w formie weksli

Uczciwością
Spółdzielczość stoi!

żyrowych przez poręczycieli. Ponieważ weksle są taką samą kaucją jak gotówka, muszą być złożone do depozytu bankowego. Jest z tym dużo kłopotu, przeto lepiej pobierać od sklepowego zwykłe poręczenie na umowie.

Kaucja gotówkowa lub wekslowa jest ważna tylko w ciągu 6 tygodni po zwolnieniu pracownika, a więc jeżeli zarząd w tym terminie nie uzyska od sklepowego pisemnej zgody na przejęcie kaucji lub nie wniesie skargi do sądu o manko, spółdzielnia musi ją zwrócić sklepowemu. Może z nim później prowadzić proces sądowy o manko, ale już kaucji nie posiada i możliwość odebrania braków jest mała.

Należy zaznaczyć, że poręczenie na umowie nie przedawnia się dopóty, dopóki można dochodzić manka, przeto i z tego względu ta forma gwarancji ma wyższość nad wekslową, bo weksel trzeba zwrócić po 6 tygodniach.

Ażeby osoby podpisujące gwarancję wiedziały, jaką kwotę ewent. mają zapłacić, gdyby sklepowy wykazał niedopuszczalne manko, należy w treści gwarancji wymienić sumę, i to najmniej w wysokości połowy remanentu, jaki jest w momencie najwyższej jego skali.

Ogłoszenia rejestrowe i statutowe

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW: N-ry DOLNE Z PRAWEJ STRONY: Nr ogłoszenia w piśmie i kolejność ogłoszeń kilkakrotna.

CENNIK OGŁOSZEŃ SPÓŁDZIELNI: Ogłoszenia rejestrowe: pierwszy wpis — zł 80.—; zmiany w rejestrze — zł 30.—; za każde ogłoszenie likwidacyjne — zł 30.—. Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu — zł 45.—. Ogłoszenie bilansu w tabeli — zł 80.—, oddzielnie — zł 160.—.

Zmiany statutów

Rada Nadzorcza Banku Ludowego w Końskich, spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością, uprawniona na skutek zarządzenia, wydanego na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia z dnia 19 marca 1943 (Dz. Rozp. GG. str. 145) do zastępowania Walnego Zgromadzenia członków, uchwaliła w dn. 30 sierpnia 1943 r. przyjąć nowy statut wzorowy, w którym zmniejszono odpowiedzialność członków do wysokości 10-krotnej w stosunku do każdego zadeklarowanego udziału oraz wprowadzono zmianę w tym sensie, iż udział członkowski może być wpłacony w 4-ch równych ratach rocznych. W związku z powyższym Bank podaje do wiadomości, że gotów jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności jeszcze niepłatnych, lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Banku w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia, uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę.
Sp. 1109/ogł. II

Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego im. Stefczyka, spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Suchedniowie, odbyte w dniu 30 maja 1943 roku, uchwaliło przyjąć w miejsce dotychczas obowiązującego nowy statut wzorowy, przy czym podwyższono jednostkę udziałową ze zł 25.— na zł. 100, zmniejszono odpowiedzialność dodatkową z dwudziestokrotnej na dziesięciokrotną, ale tylko w stosunku do jednego zadeklarowanego udziału, oraz zmieniono nazwę banku na „Bank Spółdzielczy, spółdzielnia z odpowiedzialnością ograniczoną w Suchedniowie". W związku z powyższym Bank podaje do wiadomości, że gotów jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do banku w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę.
Sp. 1073/ogł. II

II. RS. I. 40 Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 12 sierpnia 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Dębicy, że Pełnomocnikiem Spółdzielni w myśl artykułu 39 ustawy o Spółdzielniach ustanowiony został Kazimierz Klamut. Zakres działania pełnomocnika ogranicza się do podpisywania łącznie z jednym członkiem Zarządu korespondencji oraz alegatów kasowych i wszelkich dokumentów kasowych. Rs. 1115

II. RS. III. 334. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Zgoda" w Piotrkowicach z odpowiedzialnością udziałami, że zmieniono § 22 ustęp 1 statutu. Rs. 1115a

Uchwałą Walnego Zebrania członków Spółdzielni Mleczarskiej w Bratkowicach, odbytego w dniu 27 czerwca 1943 r. postanowiono znieść odpowiedzialność dodatkową członków za zobowiązania Spółdzielni oraz zmieniono wysokość udziału z 10 zł. od członka na 10 zł. od krowy. W związku z powyższą zmianą Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego (trzeciego) ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty, potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu 3 miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 1120

Nr. I. RS. I. 98. Postanowienie. Dnia 13 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział I cywilny jako rejestrowy po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 1943 r. sprawy Kasy Stefczyka i Banku Kredytowego Spółdzielczego w Rudniku o wpisanie do rejestru spółdzielni połączenie się obu spółdzielni i zmiany brzmienia firmy postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru I. 98. 1. Nr. kolejny wpisu: 5. 2. I. Łączy się Spółdzielnię Bank Kredytowy Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością w Rudniku ze Spółdzielnią Kasą Stefczyka z nieograniczoną odpowiedzialnością w Rudniku. Podstawę połączenia się spółdzielni stanowi statut spółdzielni Kasy Stefczyka w Rudniku. II. Wykreśla się spółdzielnię Bank Kredytowy spółdzielczy w Rudniku jako złączoną ze spółdzielnią Kasą Stefczyka w Rudniku. III. Firma obecnie brzmi: Bank Spółdzielczy im. Stefczyka z odpowiedzialnością nieograniczoną w Rudniku nad Sanem. Siedziba: Rudnik nad Sanem. Odpowiedzialność członków: nieograniczona. Przedmiot przedsiębiorstwa: 1. Udzielanie kredytu w formie dyskonta weksli, pochodzących z obrotów handlowych, pożyczek wekslowych lub skryptowych oraz w rachunku bieżącym, zabezpieczonych bądź hipotecznie, bądź przez poręczenia co najmniej dwóch majątkowo odpowiedzialnych osób, bądź zastawem papierów wartościowych, wymienionych w punkcie 5 niniejszego paragrafu. 2. Redyskont weksli. 3. Przyjmowanie wkładów pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładowych imiennych, jednak bez prawa wydawania takich dowodów, płatnych okazicielowi. 4. Wydawanie przekazów, czeków i akredytyw, oraz dokonywanie wypłat i wpłat w granicach Państwa z tym, że wykonywanie tych czynności dla niezłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego. 5. Odbiór wpłat na rachunek osób trzecich, inkaso weksli i dokumentów z tym, że wykonywanie tych czynności dla niezłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego. 6. Przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i innych walorów oraz wynajmowanie kasetek zabezpieczonych. Udział wynosi 50 zł. płatny na raz w gotówce. Zresztą przyjęło nowy statut zalecony przez Związek rewizyjny. Data wpisu 13 sierpnia 1943 roku. Rs 1112

Nr. akt. I. RS. II. 50. Postanowienie. Dnia 1 lipca 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział I po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 1943 r. sprawy Spółdzielni Mleczarskiej z ogr. odpowiedzialnością w Tryńczy o wpisanie do rejestru zmiany statutu — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru RS. II. 50. Brzmienie firmy „Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Tryńczy z odpowiedzialnością udziałami": Przedmiot przedsiębiorstwa Spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przerobu i zbytu nabiału i jaj, dostarczanych przez członków, oraz wspólne nabywanie i dostarczanie członkom artykułów potrzebnych w gospodarstwie hodowlanym i nabiałowym. Spółdzielnia może rozszerzyć swą działalność na producentów mleka i jaj z terenu swego działania nie będących jej członkami. Udział wynosi 10 zł., płatny 2 zł. przy przystąpieniu, reszta w 4 równych ratach miesięcznych. Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Ograniczenie uprawnień zarządu w art. 17 statutu. Data wpisu 17 lipca 1943 r. Rs .1112a

Rejestracja nowych statutów

Nr. I. Rp. 28/43 I. RS. IV. 120 Postanowienie. Dnia 22 czerwca 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 120. 1. Nr. kolejny wpisu 1. 2. Firma: Spółdzielnia Spożywców „Solidarność" w Zbydniowie z odpowiedzialnością udziałami. Siedziba: Zbydniów Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa i spółdzielnia będzie organizować i prowadzić wszelkiego rodzaju zakłady gospodarcze oraz podejmować działalność społeczno-kulturalną, w szczególności zaś będzie kupować hurtowo, przerabiać oraz wytwarzać artykuły spożycia i przedmioty użytku domowego, oraz gospodarczego i odsprzedawać je detalicznie swoim członkom. Ponadto spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż Banku; b) wymieniać płody rolne na artykuły spożywcze; skupować płody rolne, przerabiać i zbywać na własny i komisowy rachunek; c) prowadzić wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną, związaną z działalnością spółdzielni. Uwaga do § 3 ustępu 1: Walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z niečłonkami. — Udział wynosi 25 zł. płatny zaraz przy wpisaniu się do spółdzielni. Członkowie zarządu: Jan Zieliński, Stanisław Sławek, Józef Wilczak. a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismo do ogłoszeń: Dziennik urzędowy, c) rok obrachunkowy: kalendarzowy, d) zarząd składa się z 3 osób. Firmę podpisuje dwóch członków zarządu łącznie. e) ograniczenia uprawnień zarządu § 29 statutu, g) przepisy o likwidacji: ustawowe. Data wpisu 26 czerwca 1943 Rs. 1100

Nr. I. Rp. 26/43 — I. RS. V. 119. Postanowienie. Dnia 9 czerwca 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 119. 1. Nr. kolejny wpisu: 1. 2. Firma: Spółdzielnia Spożywców „Naprzód" w Cyganach z odpowiedzialnością udziałami. Siedziba: Cygany. Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa: spółdzielnia będzie organizować i prowadzić wszelkiego rodzaju zakłady gospodarcze oraz podejmować działalność społeczno-kulturalną, w szczególności zaś będzie kupować hurtowo, przerabiać oraz wytwarzać artykuły spożycia i przedmioty użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawać je detalicznie swoim członkom. Ponadto spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż Banku; b) wymieniać płody rolne na artykuły spożywcze: skupować płody rolne, przerabiać i zbywać na własny i komisowy rachunek; c) prowadzić wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną, związaną z działalnością spółdzielni. Uwaga do § 3 ustępu 1: walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z niečłonkami. Udział wynosi 25 zł. płatny zaraz 15 zł., resztę do dwóch tygodni. Członkowie zarządu: Antoni Zych, Wawrzyniec Małek, Władysław Dryka; a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismo do ogłoszeń: Dziennik urzędowy, c) rok obrachunkowy: kalendarzowy, d) zarząd składa się z 3 osób. Firmę podpisuje dwóch członków zarządu łącznie, c) ograniczenia uprawnień zarządu zawiera § 29 statutu, g) przepisy o likwidacji ustawowe Data wpisu 26 czerwca 1943. Rs 1100a

W rejestrze Spółdzielni Wydziału Zamiejscowego Piotrkowskiego Sądu Okręgowego w Częstochowie wpisano w dniu 5 sierpnia 1943 roku nowopowstałą spółdzielnię jak następuje: Spółdzielnia Spożywców w Strzałkowie z odpowiedzialnością udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest organizowanie i prowadzenie wszelkich zakładów gospodarczych, działalność społeczno-kulturalna, hurtowe kupno, przeróbka i wytwarzanie artykułów i przedmiotów użytku domowego i detaliczna odsprzedaż członkom, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych członków, wymiana płodów rolnych na artykuły spożycia. Walne Zgromadzenie może zezwolić na działalność także z niečłonkami. Wysokość udziału wynosi zł. 25.— obowiązkowo płatnych przy zapisaniu się do spółdzielni Zarząd: Olechniejko Stefan, Kaczmarczyk Franciszek, Szydziak Teofil. Czas trwania spółdzielni nieograniczony. Wszelkie ogłoszenia wymagane przez ustawę o spółdzielniach umieszczane będą w piśmie uznanym za organ „Społem" Związku Spółdzielni Spożywców. Rok Kalendarzowy jest rokiem obrachunkowym. Zarząd składa się z trzech członków powołanych na czas nieoznaczony przez Radę Nadzorczą spośród członków spółdzielni. Oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają i pod stemplem firmy, podpisują łącznie dwaj członkowie zarządu. Kontrakty kupna, sprzedaży, najmu, zastawu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą. Rozwiązanie i likwidacja spółdzielni następuje wedle przepisów ustawy o spółdzielniach. Data wpisania 26 sierpnia 1943 r. Rs. 1102

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr porz. 422, a kol. 1. Dnia 8 maja 1943 r. „Mleczarnia Spółdzielcza w Mariówce z odpowiedzialnością udziałami". Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni do wysokości zadeklarowanych udziałów. Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przerobu i zbytu nabiału i jaj, dostarczanych przez członków i niečłonków, oraz wspólne nabywanie i dostarczanie członkom i niečłonkom artykułów, potrzebnych w gospodarstwie hodowlanym i nabiałowym. Udział wynosi 25 zł. Przy przystąpieniu do Spółdzielni członek wpłaca cały

udział. Do zarządu zostali wybrani: Józef Żurowski, Mieczysław Szubiński i Witold Pichete. Czas trwania spółdzielni jest nieograniczony. Pismo przeznaczone do ogłoszeń „Spółdzielca". Rok obrachunkowy — kalendarzowy. Zarząd składa się z 3-ch osób, wybranych z pośród członków spółdzielni na 3 lata, przez Radę Nadzorczą. Zarząd podpisuje za Spółdzielnię w ten sposób, że pod firmą spółdzielni podpisują łącznie co najmniej dwaj członkowie zarządu. Rs. 1107

II. RS. I. 28. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy Firmie Sklep Kółka Rolniczego w Sędziszowie Stowarzyszenie Spółdzielcze z ograniczoną odpowiedzialnością, że Spółdzielnia otrzymuje nazwę „Jedność", Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Sędziszowie z odpowiedzialnością udziałami. Siedzibą Spółdzielni jest Sędziszów. Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółdzielni jest zakup, przeróbka i zbyt płodów rolnych na własny i komisowy rachunek oraz kupno i sprzedaż przedmiotów i towarów, potrzebnych w gospodarstwach rolnych i domowych. Udział wynosi 10 złotych. Zadeklarowane udziały wpłaca się w całości przy zadeklarowaniu. Czas trwania Spółdzielni jest nieograniczony. Ogłoszenia Spółdzielni umieszczane będą w organie prasowym Związku Rewizyjnego, którego Spółdzielnia jest członkiem. Rok obrachunkowy trwa od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca. Zarząd składa się z trzech osób. Zarząd podpisuje za Spółdzielnię w ten sposób, że pod firmą Spółdzielni podpisują łącznie co najmniej dwaj członkowie Zarządu. Zarządowi nie wolno: 1) przyjmować wkładów oszczędnościowych, 2) sprzedawać towarów na kredyt, 3) udzielać komukolwiek gwarancji i żyr grzecznościowych, 4) brać od kogokolwiek grzecznościowych weksli, żyr lub innych gwarancyj, 5) nabywać, obciążać i zbywać nieruchomości bez zezwolenia Rady Nadzorczej, 6) zaciągać zobowiązań bez zezwolenia Rady Nadzorczej. Rs 1113

II. RS. IV. 432. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 19 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni firmę Spółdzielnia Spożywców „Pobudka" w Dąbiu z odpowiedzialnością udziałami. Siedzibą Spółdzielni jest Dąbie. Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni zadeklarowanymi udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółdzielni jest organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych oraz podejmowanie działalności społeczno-kulturalnej, w szczególności zaś kupowanie hurtowo, przerabianie oraz wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawanie ich detalicznie swoim członkom. Ponadto Spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż Banku; b) wymieniać płody rolne na artykuły spożywcze, skupować płody rolne, przerabiać i zbywać na własny i komisowy rachunek; c) prowadzić wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną związaną z działalnością Spółdzielni. Walne Zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z niećzłonkami. Udział wynosi 25 złotych. Obowiązkowy wniosek płatny gotówką przy zapisaniu się do Spółdzielni stanowi 25 złotych. Członkami Zarządu są Andrzej Krzystyniak, Jan Kuta, Stanisław Wilk. Czas trwania Spółdzielni jest nieograniczony. Ogłoszenia Spółdzielni umieszczane będą w piśmie uznanym za organ „Społem" Związku Spółdzielni Spożywców. Zarząd składa się z trzech osób. Oświadczenie woli w imieniu Spółdzielni składają i za Spółdzielnię pod stemplem firmy podpisują łącznie dwaj członkowie Zarządu. Zawierane przez Zarząd w imieniu Spółdzielni kontrakty w sprawach kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą i dopiero przy zachowaniu tego warunku obowiązują Spółdzielnię. Rs. 1113a

---

Nr. I. Rp. 30/43 I. RS. V. 121. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 1943 r. sprawy Karola Siarkowskiego i tow. w Tarnobrzegu o wpisanie do rejestru spółdzielni nowo założonej firmy — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 121. 1. Nr. kolejny wpisu: 1. 2. firma: Spółdzielnia Spożywców „Pomoc Bratnia" w Tarnobrzegu z odpowiedzialnością udziałami. Siedziba: Tarnobrzeg. Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa: spółdzielnia będzie organizować i prowadzić wszelkiego rodzaju zakłady gospodarcze oraz podejmować działalność społeczno-kulturalną, w szczególności zaś będzie kupować hurtowo, przerabiać oraz wytwarzać artykuły spożycia i przedmioty użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawać ie detalicznie swoim członkom. Ponadto spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż Banku; b) wymieniać płody rolne na artykuły spożywcze, skupować płody rolne, przerabiać i zbywać na własny i komisowy rachunek; c) prowadzić wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną, związaną z działalnością spółdzielni. Uwaga do § 3 ustępu 1: walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z niećzłonkami. Udział wynosi 50 zł. płatny przy przystąpieniu. Członkowie zarządu: Karol Siarkowski, Janina Wójcikowa; a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismo do ogłoszeń: Dziennik urzędowy, c) rok obrachunkowy: kalendarzowy, d) zarząd składa się z 2 osób. Firmę podpisuje dwóch członków zarządu łącznie; c) ograniczenia uprawnień zarządu zawiera § 29 statutu; ad g) przepisy o likwidacji: ustawowe. Data wpisu: 7 sierpnia 1943 r. Rs. 1117

Nr. I. RS. VI. 204/43. Ogłoszenie. Do rejestru Spółdzielni Sądu okręgowego w Stryju wpisano dnia 8 maja 1943 pod lcz. I. RS. VI. 204/43 następujące dane: 1) Firma „Daszawianka", powszechna Spółdzielnia Spożywców w Stryju z odpowiedzialnością udziałami, po niemiecku „Daszawianka" allgemeine Verbrauchergenossenschaft mit Anteilshaftung in Stryj. Siedzibą jest m. Stryj. 2) Przedmiot przedsiębiorstwa: Organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych oraz podejmowanie działalności społeczno-kulturalnej, w szczególności zaś kupowanie hurtowo, przerabianie oraz wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawanie ich swoim członkom. Działalność gospodarczą może Spółdzielnia rozszerzyć w ograniczonym rozmiarze i na niećzłonków. 3) Czas trwania: nieograniczony. 4) Członkowie odpowiadają za zobowiązania Spółdzielni tylko sumą zadeklarowanych udziałów. 5) Udział wynosi 50 złotych i jest płatny gotówką przy zapisaniu się do Spółdzielni, w wyjątkowych wypadkach 20 złotych i jest płatny przy zapisaniu się a reszta w ciągu 6 miesięcy w równych ratach. 6) Zarząd składa się z trzech członków, którzy reprezentują Spółdzielnię i prowadzą jej sprawy przed Sądem i poza Sądem. Zarząd podpisuje Spółdzielnię w ten sposób, że pod firmą podpisują się dwaj członkowie zarządu. Zawierane przed zarząd kontrakty w sprawach kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez Radę nadzorczą, pozbywanie zaś nieruchomości — zatwierdzenia przez Walne zgromadzenie. 7) Ogłoszenia Spółdzielni umieszczane będą w czasopiśmie „Spółdzielca" i w „Amtliche Anzeiger für das Generalgouvernement". 8) Rok obrachunkowy liczy się od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca. 9) Członkami Zarządu wybrani: Benowski Jan, Żywiec Stanisław i Semkowicz Erazm Rs. 1125

Rejestracja nowych członków zarządu

I. RS. III. 399. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Zalasowianka" w Zalasowej z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie Zarządu Rudolf Papuga i Stefan Stańczyk a w miejsce ich wybrani zostali Franciszek Papuga i Franciszek Sambora. Rs. 1097

II. RS. III. 386. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Dobra Wola" w Gorzycach z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek Zarządu Władysław Augustyński, a w miejsce jego wybrany został Stanisław Musiał. Rs. 1097a

---

II. RS. III. 348. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Gospodarz" w Sośnicach z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek Zarządu Franciszek Gabor, a w miejsce jego wybrany został Andrzej Klocek. Rs. 1097b

---

II RS. III. 321. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Jedność" w Pawęzowie z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie Zarządu Stefan Wałaszek i Augustyn Sielicki, a w miejsce ich wybrani zostali Ignacy Moskal i Tadeusz Juza. Rs. 1097c

---

II. RS. II. 247. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Kasa Stefczyka Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Zborowicach, że ustąpił członek Zarządu Jan Ziomek, a w miejsce jego wybrany został Józef Olechny. Rs. 1097d

---

W Rejestrze Spółdzielni Wydziału Zamiejscowego Piotrkowskiego Sądu Okręgowego w Częstochowie wpisano następujące wpisy: W dniu 27 lipca 1943 r. przy spółdzielni p. f. „Spółdzielnia Spożywców Pszczółka w Mokrzesy z odp. udziałami" S. 50. Na miejsce ustępującego członka zarządu Piaszczyka Stanisława wybrano do zarządu Jochnika Józefa. Rs. 1103

W dniu 21 lipca 1943 roku przy spółdzielni p. f. „Bank Spółdzielczy Majstrów Fabrycznych z odp. udział w Częstochowie". S. 19. — Na miejsce Mariana Woźniaka wybrano do zarządu Michała Sudę. Rs. 1103a

---

W dniu 16 lipca 1943 roku przy spółdzielni p. f. „Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Koniecpolu. S. 77. — Na miejsce Jana Rutkowskiego wybrano do Zarządu Romana Olczyka. Rs. 1103b

---

W dniu 20 lica 1943 roku przy spółdzielni p f. „Kasa Spółdzielcza Samopomoc z odpow. nieogr. w Kłomnicach". S. 102/P. — Na miejsce Władysława Krajewskiego został wybrany do Zarządu Jan Kuliński. Rs. 1103c

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 27, a kol. 10. Dnia 4 sierpnia 1943 r. do rejestru „Rejonowej Spółdzielni Rolniczo Handlowej z odpow. udziałami w Gorzkowicach" wpisano: Na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dn. 26 maja 1943 r. na miejsce ustępującego Edwarda Cieciury został wybrany do zarządu Kazimierz Falkiewicz. Rs. 1106

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 94, a kol. 9. Dnia 16 czerwca 1943 r. do rejestru „Kasy Stefczyka w Łęcznie z odpow. nieograniczoną" wpisano: Na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 4 kwietnia 1943 r. na miejsce ustępującego członka zarządu Stanisława Gosławskiego wybrano Józefa Antosika. Rs. 1106a

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 97, a kol. 12. Dnia 16 czerwca 1943 r. do rejestru „Robotniczej Spółdzielni Spożywców „Łączność" z odpowiedzialnością udziałami w Tomaszowie Mazowieckim" wpisano: Na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 2 maja 1943 r. na miejsce Andrzeja Wypycha do zarządu został wybrany Jan Lasota. Rs. 1106b

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 165, a kol. 15. Dnia 24 maja 1943 r. Na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 6 grudnia 1942 r. Spółdzielni Mleczarskiej „Zgoda" z odpowiedzialnością udziałami w Sadkowicach na miejsce ustępujących Stanisława Chylaka, Piotra Szymańskiego i Wojciecha Marciniaka wybrano do Zarządu Tadeusza Twardowskiego, Władysława Łoskowskiego i Bronisława Wolszakiewicza. Rs 1106c

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 187, a kol. 14. Dnia 3 czerwca 1943 r. do rejestru Kasy Stefczyka w Białej Rawskiej, Spółdzielni z odpow. nieograniczoną wpisano: Na wniosek Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Gen. Gub. — postanowieniem Sądu Rejestrowego z 3 czerwca 1943 na mocy art. 78 Ustawy o Spółdzielniach na miejsce Adama Libery ustanowiono likwidatorem Jana Malarowicza. Rs. 1106d

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 216, a kol. 9. Dnia 18 czerwca 1943 r. do rejestru „Spółdzielczego Stowarzyszenia Spożywców „Zgoda" w Milejowie z odp. udziałami" wpisano: Na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 31 maja 1943 r. na miejsce ustępującego Jana Jagiełły wybrano do zarządu Józefa Jagiełłę. Rs. 1106e

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: r. porz. 248, a. kol. 13. Dnia 1 czerwca 1943 r. do rejestru Spółdzielni Mleczarskiej w Milejowie z odpow. udziałami wpisano: Na mocy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 9 listopada 1941 r. na miejsce ustępującego Stanisława Górskiego wybrano do zarządu na przewodniczącego Franciszka Jagiełłę. Rs. 1106f

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 313, a kol. 10. Dnia 16 marca 1943 r. Na mocy uchwały Rady Nadzorczej spółdzielni „Dźwignia", Spółdzielcze Stowarzyszenie Spożywców w Lubani z odpow. udziałami z dnia 7 lutego 1943 r. wybrano do zarządu na miejsce Bronisława Szczepańskiego ks. Mieczysława Święckiego. Rs. 1106g

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 383, a kol. 5. Dnia 23 marca 1943 r. Uchwała Walnego Zgromadzenia „Robotniczej Spółdzielni Wytwórczej Szewskiej „Wyzwolenie" z odpowiedzialnością udziałami w Piotrkowie Trybunalskim" z dnia 7 marca 1943 r. na miejsce ustępujących członków Zarządu Jana Rybowicza, Konstantego Pieczyńskiego i Władysława Opali wybrano do Zarządu Romana Lisieckiego, Bronisława Łaszczyka i Stanisława Sadowskiego. Rs. 1106h

---

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 367, a kol. 6. Dnia 17 kwietnia 1941 r. Na mocy uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni

Oszczędnościowo-Kredytowej z ograniczoną odpowiedzialnością Pracowników Ubezpieczalni Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 29 marca 1941 wybrano na miejsce ustępującego Aleksandra Jahna do zarządu Jana Kochanowskiego. Rs. 1106i

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 360, a kol. 6. Dnia 16 czerwca 1943 r. Na mocy uchwały Rady Nadzorczej „Spółdzielni Spożywców w Wyknie z odpowiedzialnością udziałami" z dnia 4 kwietnia 1943 na miejsce ustępujących Mikołaja Stolarskiego i Franciszka Koprka wybrano do zarządu Michała Stępnia i Jana Wawszczaka. Rs. 1106j

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Petrikau: Nr. porz. 367, a kol. 9. Dnia 24 lipca 1943 r. Na mocy uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Oszczędnościowo-Kredytowej z ograniczoną odpowiedzialnością Pracowników Ubezpieczalni Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 7 lipca 1943 r. wybrano do zarządu na miejsce ustępującego Jana Kochanowskiego — Pawła Jana Kałużę. Rs. 1106k

Nr. akt. I. RS. IV. 33. Postanowienie. Dnia 27 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, Wydział I cywilny jako rejestrowy po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 1943 r. sprawy Spółdzielni Spożywców Stalowa Wola o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru IV. 33. 1. Nr. kolejny wpisu: 6. 5. I. Członkowie zarządu Stanisław Eski, Eugeniusz Horky. II. Wykreślono: Andrzeja Oleskiego. Data wpisu 31 sierpnia 1943 r. Rs. 1111

Nr. akt I. RS. I. 133. Postanowienie. Dnia 16 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział rejestrowy po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 1943 sprawy Kasy Stefczyka w Handzlowie o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu — postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru I. 193. 1. Nr. kolejny wpisu: 6. 5. I. członek zarządu Józef Pelc. II. Wykreślono Władysława Szpunara. Data wpisu: 19 sierpnia 1943 r. Rs. 1111a

Nr. I. RS. IV. 123. Postanowienie. Dnia 16 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział I cywilny rejestrowy po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 1943 sprawy spółdzielni Spożywców „Jutrzenka" w Zmysłówce o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru IV. 123. Nr. kolejny wpisu: 4. 5. I. członek zarządu Jan Witek. III. wykreślono Jana Slandę. Data wpisu 19 sierpnia 1943 r. Rs. 1111b

I. RS. III. 361. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 23 czerwca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Kłos" w Łęgu ad Partyń z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie Zarządu Marian Haydzicki i Wiktoria Zygulanka, a w miejsce ich wybrani zostali Józef Panek i Władysław Dykacz. Rs. 1114

Nr. akt I. RS. I. 37. Postanowienie. Dnia 16 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział rejestrowy w osobie Sędziego S. O. dra Wojnarowicza w obecności protokolanta st. ej. Kruczka po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 1943 r. sprawy Banku Spółdzielczego w Leżajsku o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru I. 37 następujące dane: I. Członek zarządu Stanisław Eustachiewicz. II. Wykreślono Tadeusza Nizińskiego. Data wpisu: 19 sierpnia 1943 r. Rs. 1116

Nr. akt I. RS. V. 37. Postanowienie. Dnia 27 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 1943 r. sprawy Spółdzielni Spożywców „Przyszłość" w Ubieszynie o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 37 następujące dane: I. Członek zarządu: Franciszek Dubas. II. Wykreślono: Waleriana Czeszyka. Data wpisu 31 sierpnia 1943 r. Rs 1116a

Nr. I. RS. II. 101. Postanowienie. Dnia 27 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 1943 r. sprawy Kasy Stefczyka w Medyni Głogowskiej o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru: II. 101 1 Nr. kolejny wpisu 3. I. Członek zarządu Franciszek Golec. II. Wykreślono Walentego Chmiela. Data wpisu: 31 sierpnia 1943. Rs. 1118

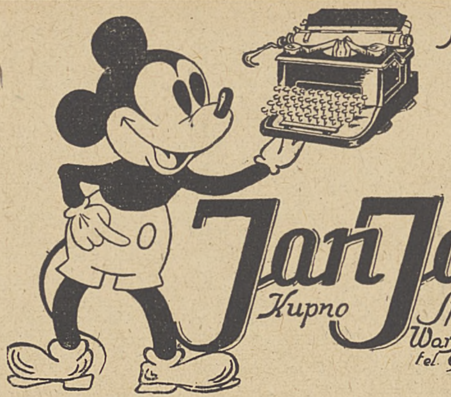
Nr. I. RS. I. 115. Postanowienie. Dnia 27 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 1943 r. sprawy Kasy Stefczyka w Woli Dalszej o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu — postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru I. 115. 1. Nr. kolejny wpisu: 4. 5. I. Członkowie zarządu: Emil Balicki, Roman Noworol. II. Wykreślono Jana Balickiego, Stefana Kozakiewicza. Data wpisu: 31 sierpnia 1943. Rs. 1118a

Nr. I. RS. IV. 97. Postanowienie. Dnia 27 sierpnia 1943 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 1943 r. sprawy Spółdzielni Spożywców „Zgoda" w Brzezówce o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany zarządu—postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru IV. 97. 1. Nr. kolejny wpisu 3. 5. I. Członek zarządu: Władysław Żołnierzyk. II. Wykreślono Jana Ustrzyckiego. Data wpisu 31 sierpnia 1943 r. Rs. 1118b

Rozwiązania i likwidacje spółdzielni

Na podstawie pełnomocnictwa udzielonego mi przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa — Główny Wydział Gospodarki, Urząd Nadzoru Bankowego w Krakowie z dnia 25. III. 1943 r. Nr. 1189/43 — zarządziłem likwidację Banku Spółdzielczego w Dzielnicy żydowskiej. Jako likwidator zostałem wyznaczony i wzywam wszystkich wierzycieli Banku, aby zgłosili swe wierzytelności pod moim adresem w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia. Wierzytelności nie zgłoszone nie będą uwzględnione: Urzędowo ustanowiony likwidator Banku Spółdzielczego w dzielnicy żydowskiej — Komisarz Rudolf Niemczyk — Warszawa, Warecka 11 a/1. Sp. 1143

Maszyny i Meble Biurowe

Jan Jaworski

Kupno Sprzedaż Naprawa

Warszawa Krucza 48

tel. 9.66-14

Przybory biurowe, części do maszyn

Scheringe Schering Schering Schering

Schering

Plonom naszym zagrażają najrozmaitsze choroby roślin, szkodniki i chwasty

Szkodom zapobiegamy zwalczając powyższych wrogów z pomocą znanych preparatów z zakresu ochrony roślin marki

SCHERING A. G. Berlin

Schering Schering Schering Schering

Schering

Preparaty te można nabywać w biurach okręgowych Landwirtschaftliche Zentralstelle, w Spółdzielniach Rolniczo-Handlowych, oraz w firmach branżowych.

Spółdzielcy

korzystają przez reklamę

w naszych wydawnictwach

Egz. od 1892 r.

WARSZAWSKA CENTRALA RYB

B. HABICH

WARSZAWA

II-ga HALA MIROWSKA + TELEF. 67278

Hurt:

ul. Skórzana 10 + Telef. 320 39

Wędzarnia:

6-go Sierpnia 17 + Telef. 808-72

Biuro:

Graniczna 13 + Telef. 605-16

Reklama — dźwignią handlu.

MARKE SCHOLLE

Marka SCHOLLE

jest określeniem dla zwierzęcych preparatów leczniczych i pielęgnacyjnych.

Do nabycia w aptekach o ile te ostatnie już je posiadają.

Apogepha

„APOGEPHA"

Dr. Starke i Max Biering Dresden A 19

Korzystaj z książek Biblioteki Rolniczej!

WYTWÓRNIA TOREB PAPIEROWYCH

Sprzedaż papieru i szpagatu

J. POGORZELSKA

Warszawa, Przechodnia 1. m. 4, tel. 304 09

w podwórzu, prawa oficyna II. p.

Prowincja za zaliczeniem

Lampy karbidowe

palniki

poleca

Grzeszkowiak

Warszawa, Widok 3, m. 26.

Wzory za pobraniem.

Nie dopuszczajmy do zmarnowania okopowych!

Rokrocznie olbrzymie ilości okopowych psują się w zimie skutkiem gnicia i kiełkowania podczas magazynowania. Kartabu chroni Twe okopowe, a przede wszystkim ziemniaki przed zniszczeniem.

KARTABU

Chemische Fabrik Wiesbaden K.G. — Kartoffel Schutz — Werk Posen u. Mainz-Kastel

Zaprawianie nasion i

GERMISAN

to jedno pojęcie!

Germisan uniwersalna zaprawa sucha

Germisan zaprawa mokra nasion

pewne w działaniu

proste w zastosowaniu

i ekonomiczne w użyciu.

GERMISAN SAATBEIZE

„Kto się młodo uczy—"

„W TERMINIE"
OBRAZ ZOFII STRYJEŃSKIEJ

mówi przysłowie, „temu bieda nie dokuczy". Bo posiądzie on największy skarb i zarazem największą radość człowieka: będzie mógł pracą swych rąk zdobyć kawałek chleba, — a nic tak dobrze nie smakuje i tak nie cieszy, jak posiłek uczciwie zapracowany.

Niech nasze powszednie posiłki uprzyjemnia kawa Enrilo. Bo każdy, kto ją pije, przekona się od nowa, że wszystkie dawne zalety zachowuje nadal kawa

Enrilo

Równomierna sieć rozdzielcza G. G.

Społem

53 Oddziały
8 Zakładów fabrycznych
16 Zbiornic jaj
3 Punkty skupu rolnego
6 Składnic
15 Punktów znakowania jaj
5 Hurtowni soli
3 Młyny

„Społem" zaopatruje przeszło 3.000 spółdzielni spożywców

Społem

CENTRALA HANDLOWA
SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCÓW W G. G.
SPÓŁDZIELNIA Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ UDZIAŁAMI W KRAKOWIE

ZARZĄD KOMISARYCZNY: KRAKÓW, KRUPNICZA 5 • SIEDZIBA CENTRALI i ZARZĄDU: ULICA DIETLA 23

DELEGATURY DYSTRYKTOWE: KRAKÓW, UL. KRUPNICZA 14 — LUBLIN, UL. KONOPNICKA 3 — RADOM, UL. SŁOWACKIEGO 33 — WARSZAWA, UL. GRAŻYNY 13

SKLEP MATERIAŁÓW PAPIEROWYCH SZKOLNYCH i BIUROWYCH
H. MUSIAŁKIEWICZ
WARSZAWA, Jasna 18/20 (w podwórzu)
Telefon 65 610
HURT DETAL
Na prowincję za zaliczeniem.

Stenografii polskiej i niemieckiej
oraz języka niemieckiego
nauczają listownie
Korespondencyjne Kursy Stenografii
Lublin, skrytka pocztowa 109.
Wyczerpujące informacje po nadesłaniu zł. 2·-.

Skład Materiałów Piśmiennych i Papieru Pakowego
ZENON PSURSKI, Warszawa
Marszałkowska 137 + telefon 584-73
Hurt (Skład w podwórzu) Detal
Prowincja za zaliczeniem

MASZYNY do PISANIA i LICZENIA — światowych marek z pełną gwarancją sprzedaje
BIURO MASZYN BIUROWYCH
Tadeusz Gołębiowski, Warszawa
ul. Marszałkowska 74/3. Tel. 8-33-20.

Po ukończeniu szkoły powszechnej można być przyjętym do **Szkoły Handlowej** i uczyć się wszystkich przedmiotów — drogą korespondencyjną. Szczegółowych informacyj udzielają **Korespondencyjne Kursy Nauk Handlowych** w Lublinie ul. Narutowicza 37. Skrytka poczt. 109 po nadesłaniu 3 zł. znaczkami pocztowymi.

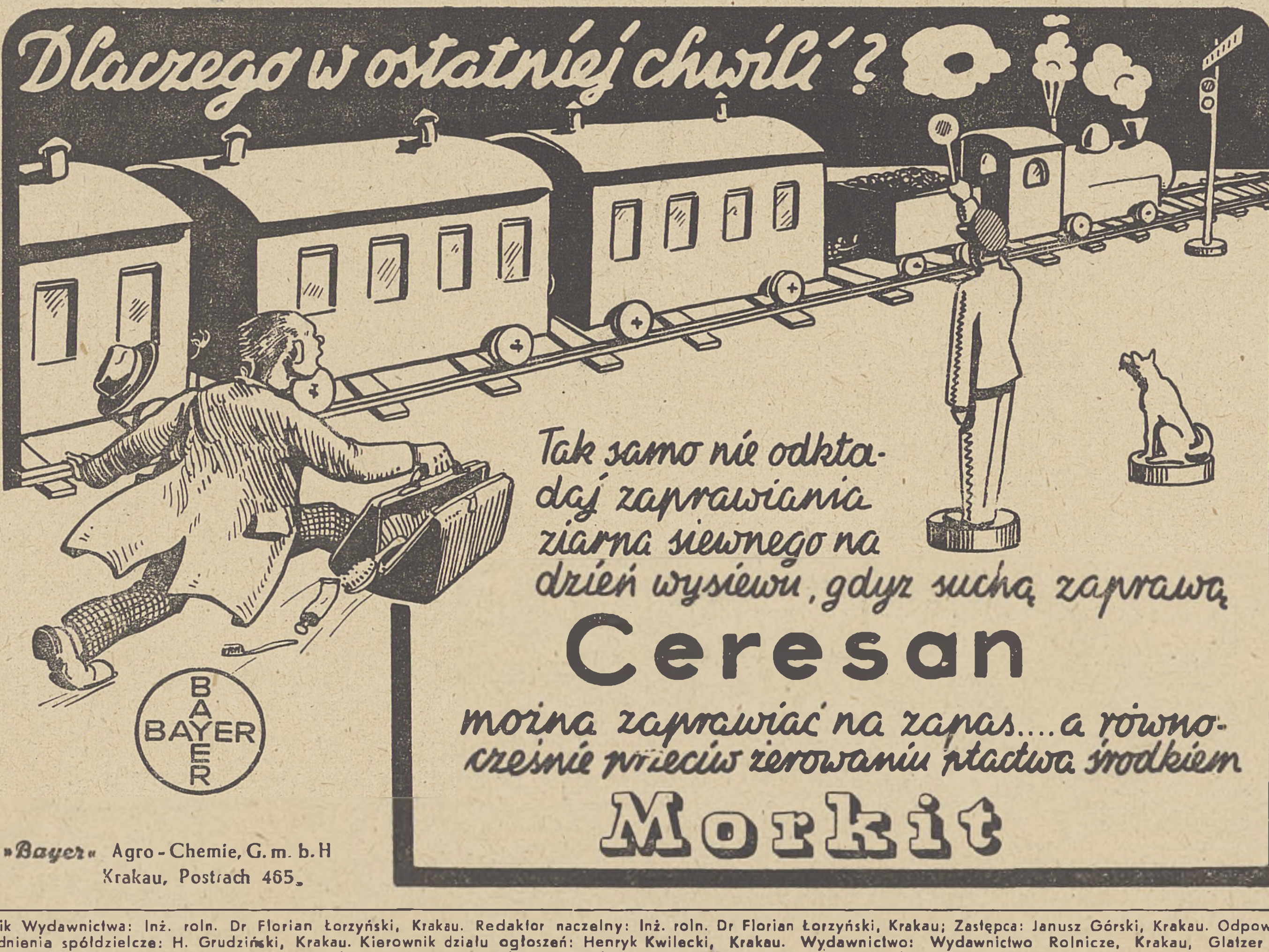
KORESPONDENCYJNE KURSY KSIĘGOWOŚCI
Lublin, skrytka pocztowa 105
Nauka wszystkich systemów księgowości dla początkujących i zaawansowanych.
Informacje po nadesłaniu znaczka pocztowego zł. 3·-.

Dla każdej Pani najlepsza na obecne czasy
książka kucharska
znanej autorki Fr. Gensówny:
„Zdrowa kuchnia"
Wyszła już z druku w drugim wydaniu.
Kolor. okładka, b. czytelny druk, 20 ilustracji. Cena zł. 15.
Do nabycia w każdej księgarni.
Skład główny:
Księgarnia Michał Kowalski, — Lwów, Legionów 19.
Dla Spółdzielni jako odsprzedawców rabat.

Fabryka łańcuchów »OGNIWO«
Sp. z o. odp.
produkuje
łańcuchy gospodarskie wszelkiego rodzaju a mianowicie: końskie, krowie, pastwiskowe, wozowe, dyszlowe, studzienne, psie, pociągowe, popierśniki, bronowe.
Łańcuchy spawane elektrycznie w różnych grubościach firmy „Ogniwo" — żądać we wszystkich Spółdzielniach powiatowych i miejskich.

Czytajcie tygodnik »ROLNIK«

Aparaty wylęgowe
wszystkich wielkości i znanych firm dostarczamy wprost ze składu
Sztuczne kwoki
ogrzewane koksem, węglem, elektrycznością
Budki do wychowu piskląt, gniazda zatrzaskowe, korytka, aparaty wylęgowe, preparaty do wychowu, środki przeciw robactwu, wapno pastewne, mieszanki mineralne dla drobiu i t. d.
poleca w najlepszej jakości
Joachim BLECHSCHMIDT
Sprzęt drobiarski i rolniczy
Gößnitz Krs. Altenburg
Katalog na żądanie

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. Dr Florian Łorzyński, Krakau. Redaktor naczelny: Inż. roln. Dr Florian Łorzyński, Krakau; Zastępca: Janusz Górski, Krakau. Odpowiedzialny za zagadnienia spółdzielcze: H. Grudziński, Krakau. Kierownik działu ogłoszeń: Henryk Kwilecki, Krakau. Wydawnictwo: Wydawnictwo Rolnicze, Krakau, Glatzer Str. 48, Tel. 116-79 i 116-80. Druk ZKW, Krakau, Universitätsstr. 19a. Ważny cennik Nr 1.